

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

Ára: 120 Ft

XII. évfolyam 4. szám * Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat *

2005. április

József Attila (1905-1937)

„Fogadj fiadnak, Istenem”

„Mozarti tehetség volt: a legbonyolultabb és a legegyszerűbb, a legmélyebb és a legtörekenyebb, a legsúlyosabb és a legáttetszőbb. Ady titáni erőfeszítése után ezért vették őt észre oly kevesen. A legkülönbeket az emberek mindig rossz irányból várják. Neki nem voltak fejedelmi pózai, mint Adynak: nem ismerte a romantikus díszeket, legmerészebb kísérleteit is a tökélyig megoldotta. Sorsa a legkülönbekével rokon: Hölderlinével, Kafkaéval, Jézuséval” – írja Pilinszky János.

Egy arckép 1935-ből. Felkavaró, nyugtalanító fotó az alig harmincéves költőről. Egészen közeli, fájdalmasan szomorú tekintet. Szinte pórúsait is látni, lélegzetét is hallani...

A megörökített pillanat nagyítólencséjén keresztül már láthatók a jelek, a bomló elme, az arcot, egész személyiséget uraló idegbetegség jelei.

„Az ember végül homokos / szomorú, vizes síkra ér...”

Egyetlen kép, s rajta (benne) a költői sors, a jelen és a múlt minden tragikumja. A jelen sebzettsége, a múlt begyógyulni nem tudó sebei...

Először a gyermekkoré...

Az apa hiánya... József Ároné, aki 1908-ban hagyja el a családot, három életben maradt gyermekét s a Mamát. A korán széthullóit, biztonságot adó Család hiánya... A Mama kétségbeesett erőfeszítései a talpon maradásért, gyermekei eltartásáért... költőzködések albérléte... a szegénység, a nyomor megtapasztalása...

Megindító Jolán visszaemlékezése 1908 januárjáról, amikor egy nyomortanyán fogadták be őket az akkori Szvetenay utcában: „Ez-úttal egy borzalmas tömegszálláson kaptunk helyet. A szoba-konyhas lakásban talán tízen vagy tizenötön, de lehet, hogy húszan is laktak.

Mi is a földön aludtunk egy szalmazsákon... Január végén anyánk súlyos beteg lett. Azt az öt hetet, amit a kórházban töltött, leírhatatlan elhagyatottságban töltöttük. A sok ember közül senki sem törődött velünk. Most igazán éhezünk... De nem kértünk soha senkitől... Még Attila sem, aki pedig folyton sírt, kínjában az ujját szopta, vagy a párna csücskét rágta a szalmazsákon... Este lefeküdtünk, legyengülve, szédelegve a koplalástól. Az egyik ágy szélén egy ember ült, két térd között mázas cserépfazék, amiből töltött káposztát falatozott. Amikor befejezte az evést, fehér lepedővel bekötötte a fazekat, és betolta az ágy alá. Éjjel felébredtem. Minden izemben remegve, négykézláb az ágy alá kúsztam, halálos félelemben attól, hogy zajt ütök... Reszkető ujjakkal bontottam ki a kendőcske csomóját és marokkal, mohón tömtem magamba a hideg káposztát. Amint az evés jóérzése eltöltött, a gyermekekre gondoltam. Előbb Attila szájába dugtam a káposztából... Etus is felébredt keltés nélkül, és a legcsodálatosabb összhangban, mintha készültünk volna erre az éjszakai élményre, lélegzetünket visszafojtva faltuk a fazékból az ételt...”

Később a testi megpróbáltatások mellett a lélek sebei, hiszen Őcsödön a nevelőszülők Pistának hívják: „...a fülem hallatára megállapították, hogy Attila név nincsen... ez az élményem vezetett el

az irodalomhoz ez az élmény tett gondolkodóvá...”

Aztán ismét a Ferencváros komor világa, gyárak, füstös bérházak, tehervagonok, pályaudvar... munkások, munkáscsaládok élettere...

Az első nagy háború, mely még nehezebbé tette valamennyiünk sorsát...

Majd a törekeny lét legtörekenyebb pillanata... 1919 decembere... A nagybeteg Mama rákos daganattal a kórházban... a fiú vonattétőn hasal, Szabadszállásra tart... liszt, tojás, zsír... a Mamának... remény az életben maradásra... De elkésik, mire visszatér, a Mamát már el is temették. Pótolhatatlan a veszteség, egész életét, költészetét végigkíséri.

„Irgalom, édesanyám, mama, nézd, jaj, kész ez a vers is!” – jajdul kétségbeesetten élete végén. A Mamát hívja...

Tehetsége azonban utat tör a legnehezebb helyzetekben is, s megkezdődik „meredek felfutás, lázadással, vakmeréssel rokon ál-doizat, mely a maga szintjén rokona a jézusi, vagy legalábbis a prométheuszi sorsnak.” Tizenhét éves, amikor *folytatás a 77. oldalon*

Gazdák az utakon

Végig az úton traktor, munkagép
Nyugtalanító, baljós, furcsa kép,
S amerre csak mellettük elmegyek,
Toporgó, fázós emberek,
Borús arcok, komor tekintetek,
A föld népének idegen szerep:
Kik mindig adtak, sohasem kértek,
Nehéz életük alatt megérték
Sok hosszú évnnyi keserves múltat,
Akik egyre csak túrni tanultak,
Most ők, a mindig tevékenykedők
Itt vesztegetik a drága időt
- Pedig a munka otthon sem kevés -
Milyen végtelen elkeseredés,
Reménytelenség micsoda pokla,
Ami őket az utakra hozta,
Hogy mint Dózsa népe, várak ellen
Pusztá kézzel, vagy kaszával menjen!
Szegény testvérem kitől reméled,
Hogy tenni fog majd valamit érted?
Attól, ki puha karosszékben ül,
S iratok közt turkál részvéttel,
Aki elbírál, dönt és osztogat
Aki kezében tartja sorsodat,
Kinek dolga, hogy védje a gazdát,
De nem nézi csak a saját hasznát?
S amitől az életed függ talán,
Csak egy papír az íróasztalán...
Ki életében sosem volt éhes,
S a hatalomért bármire képes?
Vagy attól vársz talán emberséget,
Ki sosem vett emberszámba téged?
Aki a munkát mindig lenézte,
Mások munkáját váltotta pénzre,
Kinek nem a napi kenyér a tét,
Csak a dagadtra hízott bankbetét.
A pénz a fontos egyedül neki,
És sohasem fogja megérteni,
Hogy amit csinálsz, azon mit szeretsz:
Nem gazda ő, csak hitvány lókupec.
Neki a jószág, mit vesz és elad
Nem Csillag, Ráró, Villám – csak darab.
S mit bánja, ha vágóhidra szánják,
Csak ő kapja meg érte az árát!
Neki a föld, mit megvett, nem terem:
Ahhoz munka kell és szakértelem,
És szív, mit pénzért kapni nem lehet,
Csak a véredben öröklöheted,
Amit rád hagytak rég-volt elődök,
Földhöz ragadt, konok magyar ősök,
Kik, ha már-már elveszett az ország,
A sírból is százszor visszahozták,
Kik örökké görnyedtek, hajoltak,
Akiket ezerszer megraboltak,
S mégis, ha a harcok végetértek:
Az ő kezük nyomán lett újra élet...
És most, hogyha odafentről néznek,
Nem értik, e szép ország mivé lett.
Hogy munkától kérges, dolgos kezek
Alamizsnáért könyörögjenek,
Hogy a gép, amelynek dolgozni kell,
Most az országút szélén vesztegel,
Hogy a munkáért senki sem fizet,
S az áldott termés nem kell senkinek,
Akik dolgoznak, azok szegények
És a naplopók a példaképek...
Hogy a tisztesség ma már csak átok,
Nem értik ezt a cudar világot.
Ahogy, testvér, te sem értheted,

Köszönet az 1 %-ért!

Az alábbi gyomaendrői civil szervezetek köszönik mindazoknak, akik adójuk 1%-ával eddig is támogatták alapítványukat, egyesületüket. Remélik és kérik, az ez évi támogatást is.

- Endrői Szent Imre Egyházközségért Közhasznú Alapítvány, célja az egyházi temetők karbantartása, újra megnyitásával kapcsolatos költségek fedezése, a templom belső felújításának támogatása. Adószám: 18380761-1-04.
- Endrődiek Baráti Köre Egyesület, célja a hagyományok ápolása, az elszármazottakkal való kapcsolattartás. Adószám: 19182030-1-04.
- Élet Másokért Közhasznú Egyesület, célja a rászoruló gyermekek és felnőttek segítése, támogatása. Adószám: 18384215-1-04
- Honismereti Alapítvány, célja a helyi hagyományok megőrzése, publikálása, az Endrői Füzetek, Gyomaendrői Ki, kicsoda? megjelentetése. Adószám:19056274-1-04
- Hittel a Holnap Ifjúságáért Alapítvány, célja a Szent Gellért Katolikus Iskola támogatása. Adószám:18372276-2-04
- Cukorbeteg Gyomaendrői Klubja, célja a cukorbeteg oktatása, segítése. Adószáma: 18378272-1-04
- Önkéntes Tűzoltó Egyesület Kiemelkedően Közhasznú Egyesület célja az élet és vagyon védelme városunkban és környékén. Adószám: 18371608 -1-04.
- Hallható Hang Alapítvány, célja a zeneiskola hangszerállományának gyarapítása. Adószám:18379383-1-04
- Gyomaendrői Városi Sportegyesület, célja a helyi ifjúsági sport támogatása. Adószám: 18370827-2-04.
- Dr. Farkas János Alapítvány, célja a külterületen felnövő tehetséges, hátrányos helyzetű fiatalok tovább tanulásának támogatása. Adószám: 19062255-1-04
- Öregszülői Gyermekekért Alapítvány, célja a külterületen felnövő hátrányos helyzetű gyermekek közép és felsőfokú tanulmányainak támogatása. Adószám: 18376184-1-04
- Selyem úti Óvodáért Alapítvány célja az óvodás gyermekek kirándulásainak támogatása, az óvodai felszerelések színvonalának javítása. Adószám: 18379778-1-24
- Gyomaendrői Siketek és Nagyothallók Közhasznú Alapítványa, célja a gyomaendrői siketek és nagyothallók segítése. Adószám: 18380558-1-04
- Kincs Az Életed Közhasznú Alapítvány, célja a Gyomaendrődön fogyatékkal élők segítése, a Gondozási Központ ez irányú tevékenységének támogatása, felszereléseinek javítása. Adószám: 18386932-1-04

Hogy azok ellen kelljen küzdened,
Aki pedig azért fizetnek
Hogy a bajban segítsenek nektek.
De éppen ők állnak veled szemben
Akik közben kifosztanak csendben
Hisz régóta az vezérli őket,
Hogy a földet megszerezzék tőled,
Ami évszázadok óta éltet,
Ami az utolsó menedéked!
Tudják, ha elvesztjük földjeinket,
Többé semmi meg nem menthet minket:
Akkor, hiába van erős kezűnk,
Földönfutó rabszolgává leszünk!
Hát ezeknek álltok Ti útjában,
Kik az úton kitarotok bátran,
Kiket nem úz haza hideg, éhség,
Ti vagytok most az élő reménység,
Hogy nem végtelen a pénz hatalma:
Lassan bár, de örül Isten malma,
Hogy az áldozat sosincs hiába,
Hogy a tavasz eljön nemsokára!

Hírek innen-onnan és házunk tájáról

Felhívás! - Ezúton tájékoztatom Önöket, hogy a Fidesz - Magyar Polgári Szövetség 2005. március 31-től, minden héten csütörtökön, 9 órától 11 óráig Gyomaendrődön, az endrői Művelődési Házban (Blaha L. u. 21.) ügyfélfogadást tart.

Mindenkit szeretettel várunk!

Tisztelettel:
Domokos László

Márciusban fizetik a 13. havi nyugdíj első felét, május helyett. Jól is jön ez minden nyugdíjasnak, akiknek a villany-gázzámláik kifizetése nemcsak a hosszú hideg tél miatt, hanem az áremelkedések miatt is sok esetben nem kis problémát okoznak.

Pusztító hernyóinvázió várható 2005 tavaszán. A Lymantria, azaz a gyapjaslepke hernyójának inváziója: a tavalyi 120 ezer hektár helyett az idén csaknem 220 ezer hektárnyi erdőt fenyegetnek a kártevők. A védekezésre legalább 500 millió forint kellene, de ennek csak a töredéke van meg. A gyapjaslepke hernyói április második felében kelnek ki a petékből, június végéig tarolják le az útjukba kerülő tölgy és a cserfa erdőt, és a kertek gyümölcsfáit. A legveszélyeztetettebb terület: Veszprém, Nógrád, Heves, Borsod, Tolna, Somogy és Baranya megye. A vizsgálatok szerint a tartós hideg nem befolyásolta a peték életképességét.

Világszerte mindennap 13500 ember hal meg dohányzással összefüggésbe hozható betegségekben. Ha a mostani folyamat nem változik, akkor 15 év múlva a füstölésnek már évi tízmillió áldozata lesz, tette közzé az ENSZ Egészségügyi Világszervezete. Becslések szerint 1,2 milliárd ember dohányzik a világon, a 13-15 éves gyerekek 20%-a dohányzik rendszeresen. A dohányzásellenes világegyezményt eddig 168 ország írta alá, 57 államban – köztük hazánk is – már törvénybe iktatták a dokumentum alapelveit, 5 éven belül tilos lesz a dohánytermékek reklámja, és a passzív dohányosok védelmében tovább szigorítják a szabályokat.

A Megyei Közgyűlés az ünnepi megemlékezést március 14-én Szeghalmon tartotta. A városi sportcsarnokban a meghitt ünnepi emlékműsort emlékfá ültetés és a Kossuth-szobornál tartott koszorúzás követte. Az ünnepi szónok a megyegyűlés alelnöke, Dr. Bartóki László volt.

Március 19-én Budapesten a Polgárok Házában a nyugdíjasok fórumán Orbán Viktor és Harrach Péter mondta el azokat a legfontosabb tényeket, amelyek a nyugdíjasok életét, jelenét és jövőjét közvetlenül érinti, és ez nemcsak a nyugdíj nagysága, reálértéke! „Hallgassuk meg egymást!” hirdették a transzparensek, és ez így is történt sok-sok javaslat, ötlet hangzott el a nyugdíjasok részéről is, amelyek megvalósítása előnyére válhatna nemcsak a nyugdíjasoknak, hanem társadalom egészének. Riasztó statisztikai adatok hangzottak el a demográfiai helyzettel illetően, pld. 2004. január 1-jén az összlakosságon belül a 65 év feletti részaránya 15,5% volt, és a 14 éven aluliak részaránya is ugyanennyi. Ha nem változik a jelenlegi tendencia, akkor 2050-ben a 60 év feletti részaránya már 36% lesz. 2003. január 1-jén 3 millió 56 ezer nyugdíjas volt, (32,2%) a nyugellátásra fordított összeg 1849 milliárd forint volt, ami a teljes nemzeti össztermék 10%-a, egy ellátott havi átlag nyugdíja 50.400 forint volt.

A 40 ezer forint alatti nyugdíjasok száma 387 ezer fő, 40-50 ezer forint közötti nyugdíjasok száma 600 ezer fő volt. Az elmúlt évek során egyre jobban elszakadt a nyugdíj az átlagbértől, annak 57%-a. Ez azt mutatja, hogy a nyugdíjasok egykori tisztességes munkája leértékelődik, ez nem fogadható el! Vissza kell állítani a munka becsületét a jelenben, mert a piacgazdaság alapja is csak a munka lehet, és nem a spekuláció! Ez mindnyájunk jövője szempontjából az egyik kulcskérdés! Nagy szóródást mutatnak a nyugdíjak az országban területileg is, pld, a budapesti nyugdíjak másfélszeresei a szabolcs-szatmári nyugdíjaknak.

A kórházban kezelték egyharmada, a járó betegeknek 20%-a nyugdíjas.

A mindenkori kormány kötelessége megvédeni a nyugdíjasokat a létbizonytalanságtól, az átlag feletti áremelkedésektől, elsősorban a lakásrezi, (gáz, villany, lakbér) gyógyszerárak vonatkozásában, mondta a volt miniszterelnök.

A Katona József Művelődési Központ áprilisi programjai:

2005. április 4-én 9 órától X. KISTÉRSÉGI PÁLINKA, VALAMINT VÁROSÍ BOR ÉS SZÁRAZKOLBÁSZ VERSENY a gyomaendrői Kertbarát Kör és a Katona József Művelődési Központ rendezésében.

Április 20. (szerda) 10 és 14 óra A furfangos csudadoktor címmel gyermekműsor óvodásoknak és kisiskolásoknak a Maszk Bábszínpad előadásában. Belépő: 400 Ft

A Magyar Vöröskereszt szervezésében április 11-én és 18-án hétfőn 8-12 óráig VÉRADÁS

Május 14-én EGÉSZSÉGMEGŐRZŐ NAP termékek, szolgáltatások, előadások, bemutatók széles körben. Vendég: Schobert Norbert. A rendezvény díjtalanul látogatható.

Aki figyelemmel kísérte a magyar gazdák március 13-án véget ért, közel 3 héten át tartó tüntetésének eseményeit, azoknak a tisztábban látás érdekében az FVM-ben tartott január végi tárgyalásról készült Emlékeztető kivonatát minden kommentár nélkül közre adjuk:

„Jelen voltak: az MSZP részéről: Veres János és Fekete Ferenc, Az FVM részéről: Németh Imre, Pásztory András, Benedek Fülöp és Solymosi József. „... a megbeszélés tárgya:.... Az MSZP agrár és Vidékpolitikai tagozatának állásfoglalása a 2005-2006. évi főbb agrár-és vidékpolitikai feladatokról.

I. Az agráriumban jelentkező fizetési nehézségek okai, hatásai, várható fejlemények.

1. Likviditási gondot okoz a területalapú támogatások lassú ütemének kifizetése, az intervencióra felajánlott gabona vontatott átvétele és kifizetése, a benyújtott nagyszámú támogatási pályázat elhúzódo elbírálása. Emellett az elmúlt évben folyósított, majd november hóban leállított nemzeti támogatások (tej, sertés, és baromfi) nem kerültek meg meghirdetésre az idei évben.

2. Az előző pontban foglaltak miatt tapasztalható egy erősödő elégedetlenség az FVM-mel szemben, erről a sajtó is több ízben hírt adott, személycserék lehetőségét is felvetve.... ez FVM-mel szembeni elégedetlenségnek helyt adó cikkek, információk szerint nemcsak az ellenzék gerjeszti ezt, de bizonyos baloldali körökből is így kívánnak üzenni a kormánynak.

III: Kommunikációs feladatok.

1. Az MSZP részéről Veres János tartson sajtótájékoztatót...

2. Németh Imre összehívhatná az érdekképviseleti és civil szervezeteket, ügyelve arra, hogy politikai szövetségeseink (Agrárkamara, MOSZ és mások) kiemelt hangsúlyos szerepet kapjanak. Látványos csetepaték után megszülethetne a Megállapodás.

3. FVM széles körben kihirdetné a megállapodás konkrét részleteit.

4. A fenti lépéseket olyan ütemben célszerű szervezni, hogy a likviditási gondok enyhülésével párhuzamosan február hónapban végig mi tematizáljuk az agrárpolitikai közbeszédet, bátran kezdeményezünk, nem egyezkedünk a demonstrálók képviselőivel, de a politikai szándékaikat leleplezzük.

Budapest, 2005. január 26.

Az Endrődiek Baráti Köre Egyesület március 5-én tartotta rendes évi közgyűlését Budapesten. A közgyűlésen jóváhagyásra került a titkár által készített pénzügyi beszámoló és szöveges éves jelentés. Határozatot hoztak arról, hogy idén felállítják Csejt emlékére készítenő kopjafát, amit Borsos János farag, és amihez a város önkormányzata is hozzájárul. Vargáné Földvári Krisztina összeírja a Csejtről származók és a múltban ott élők névsorát, hogy a kopjafaavatáson minél többen jelen lehessenek, és együtt emlékezhessünk és ünnepeljünk. Döntötték abban is, hogy idén a Hősök Napi ünnepséget május 28-án szombaton tartják meg.

Március 11-én és 12-én dedikálta könyvét Dr. Ágoston Sándor városunk mindkét településrészén. A könyv címe: A hazaért és a szabadságért – előre! Gyomaiaiak és endrődiek a dicsőséges 1848-49-es szabadságharcban. Az előszót Dr. Kovács Béla a Kner Imre Gimnázium igazgatója írta.

„Ez a könyv nem a „nagyokról” szól, hanem az egyszerű gyomai és endrői emberek hősie, bátor helytállásáról. Ezek a bátor hazafiak név szerint is fel vannak sorolva, és ezért is fontos, hogy minél többen elolvassák ezt a könyvet, hiszen déd, ük, és szepapainkról van szó!” A könyv igényes, esztétikus, kivitelét a Gyomai Kner Nyomda biztosította. Köszönjük mindnyájunk nevében!

In memoriam

Szülföld: Bölcse, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Timár Máté

Hetven éve

1935. március 20-án volt az endrődi sortűz, amelynek nyolc halottja és legalább harminc sebesültje volt.

Mindegyik áldozatnál a halál oka — a korabeli jegyzőkönyvek szerint — a rendkívül erős, átütő erejű lövedék volt, amely szinte átszelte a testüket. A csendőrök belelőttek a kb. 4000 fős tömegbe, amelynek a fele asszony volt, de voltak gyerekek is, sőt, gyerekkocsit toló fiatalasszonyok is. A gyilkos golyók véletlenszerűen taroltak; bármelyik endrődi családra rátelepedhetett volna a gyász ezen a szörnyű napon.

A jegyzőkönyvek tanúsága szerint azonnal meghalt hat ember — négy férfi és két asszony —, még azon a napon meghalt még egy férfi, illetve két hónappal később belehalt sebeibe egy asszony.

Rájuk emlékezünk kegyelettel és elszoruló torokkal, és azzal a mostanáig fennmaradt kérdéssel: miért kellett meghalniuk — így, ilyen halállal, amire szó nincs...

Gellai István 23 éves, endrődi születésű cipészsegéd: „... A lövedék az arc bal felén hatolt be... és a tarkó felső határán jutott a külvilágba... A lövés nem közvetlen közletről történt... a fegyver erős, átütő erejű lehetett... Endrőd, 1935. március 21. Dr. Feldmann Ignác kórházi főorvos, Dr. Weiss Aladár községi orvos.”

Mészáros Gyula 27 éves napszámos: „172 cm hosszú, lesoványodott férfi... kopott szürke kabát... a lövedék hátul hatolt be és a [testét] öt helyen fúrta keresztül... a mellső hasfalán keresztül távozott. A lövés nem közvetlen közletről történt... Endrőd, 1935. március 21. Dr. Feldmann Ignác kórházi főorvos, Dr. Weiss Aladár községi orvos.”

Farkasinszki Lajos 38 éves kosárfonó: „... 166 cm magas férfi... halálát elvérzés okozta. Az elvérzés lövés következménye, amely a mellkason lés a tüdőn keresztül hatolva érte. A lövés iránya: balról hátulról... A lövedék átütő erejű fegyverből származik... néhány méter távolságból történhetett... Endrőd, 1935. március 21. Dr. Karolini Lajos kórházi főorvos, Dr. Cseh József községi orvos.”

Privóczi István 63 éves napszámos: „A 155 cm magas férfi halálát az agyvelő súlyos roncsolása okozta, amely lőfegyverből származik... Endrőd, 1935. március 21. Dr. Karolini Lajos kórházi főorvos, Dr. Cseh József községi orvos”

Polányi Józsefné Fülöp Mária 44 éves, htb. „A 152 cm magas asszony haja világosbarna, befont... halálát elvérzés okozta, amely lősérülés következtében jött létre... a lövés hátulról érte a sértettet... megsértette azt aortát, a nyelőcsövet és a szívet... a halált okozó lövés távolsága néhány méterre tehető... Endrőd, 1935. március 22. Dr. Karolini Lajos kórházi főorvos, Dr. Cseh József községi orvos”

Gyuricza Bálintné Lapatinszki Veron 30 éves htb. „Az egészséges szervezetű nő halálát lövedék okozta, [amely a] bal fülkagyló mögött hatolt be... és jobbról hagyta el a testet... a lövés nem közvetlen közletről történt... Endrőd, 1935. március 22. Feldmann Ignác kórházi főorvos, Dr. Weiss Aladár községi orvos.”

B. Kovács Lajos 24 éves gyomai lakos „... a testileg egészséges [férfi] halálát elvérzés okozta, amely lősérülés következtében jött létre... a [lövés] az elhunytat előlről érte... [a mellkasánál]... Gyula, 1935. március 22. Dr. Karolini Lajos kórházi főorvos.” B. Kovács Lajost a lövés után a gyulai kórházba vitték, ahol 4-5 óra elteltével meghalt.

Roó Gáspárné Dinya Franciska 43 éves htb. „A 158 cm magas asszony halálát szívgyengeség okozta... a fertőzéses szívburok gyulladás a comb alsó részén lévő sérülésből és a jobb térd ízületéből származó kórokozók által jött létre... Gyula, 1935. június 13. Karolini Lajos kórházi főorvos.” Roó Gáspárnét a lövés után június 13-ig a gyulai kórházban ápolták, akkor halt bele sérüléseibe.

Az adatok forrása: korabeli boncolási jegyzőkönyvek. Lelőhely: Levéltár, Gyula, 1285/1935.sz. Fénymásolatban: Honismereti Egyesület gyűjteménye, Gyomaendrőd.

A sortűzet kiváltó okokról, előzményekről, körülményekről az érdeklődő tájékozódhat az alábbi két kiadványban: Endrődi csendőrsortűz 1935, Bp., 1975; Csendőrsortűz Endrődön / [Hornokné Németh Eszter = Városunk, Gyomaendrőd, 1995. március, 6-8.p.]

(folytatjuk!)

***

Virágvasárnap az esti misén a plébános – mint minden évben – megemlékezett az áldozatokról. Mise után a hívek kivonultak a Hősök terére az emlékműhöz, ahol imát mondtak, és elhelyezték gyertyáikat, virágaikat. Koszorúval emlékezett meg az Egyházközség, a Cigány Kisebbségi Önkormányzat, valamint az Endrődiek Baráti Köre.

Historia Domus

AZ ENDRŐDI RÓMAI KATOLIKUS EGYHÁZ

TÖRTÉNETE

(részletek)

1899.

Április 3. Húsvét 2. vasárnapján délután áldatott meg Páduai Szent Antal szobra, melyet Kiszely Márton 93 forintnyi adományából Iviatkó Albin, pécsi szobrász készített. Mellette persely, Szent Antal kenyere, alamizsnája számára.

A Vida-szegényháziak húsvétra felső-ruhát kaptak. E nem történik minden évben.

Május 5. Pater Prieszter Ágoston, radnai zárdafőnök, megáldotta az új Morgari-féle templomi stációs képeket, melyek az innsbrucki Müller-cégtől a templompénztár 230 forintján szereztek be, főpásztori engedély mellett. A képek csak beitatás által tartóssá tett olajnyomatok.

Június 16-án helyeztük el a Szent Kereszt oltáron a Gácsiné Magyar Borbála által Iviatkó Albin, pécsi szobrász műterméből kikerült fájdalom-anya és Szent János szobrokat. Ára a kettennek, csomagolással és szállítással 85,40 forint.

Július. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Békés vármegye közigazgatási bizottsága útján 5 új iskola felállítását követeli. Válasz: Egyet már a múlt évben állított a hitközség, hármat a jövő tanévre fog. Ekkor lesz 16 katolikus iskola. Ez elég még most. Többet a hitközség a jelenlegi költségvetés keretében nem bír, nagyobb kivételre pedig nem hajlandó. Lásd levéltár VII. 1899.

A Vida-szegényház tetejét javította Árvai Imre 75 forintért.

Szeptember 3. Megáldva Asszisi Szent Ferenc szobra, melyet Kontra István (60 forint) és a Rózsafüzér-társulat költségén 93 forintért készített Iviatkó Albin, pécsi szobrász.

Szeptember. Matolay Károly szőlőskerti, Velasics György és neje Kubinyi Ilona szarvasvégi tanítók eltávoztak. Áthelyeztetett a szarvasvégi leányiskolához Kiszely Róza a gyomavégből. Megválasztott: a szarvasvégi fiúiskolához Dobossy Sándor okleveles (Uriból), a gyomavégi leányiskolához Bohus Hermina okleveles, - mindkettő meghívás útján - és a szőlőskerti vegyesiskolához Mészáros Zoltán (Apagyrol) képezdész, mint családos ember, a külső körülményeknek megfelelőleg.

Október. Andracsék Mária, központi III-IV. osztálybeli leánytanítónő Mezőkovácsházára megválasztván, ide Schmidt Lujza, már az előbbi időből ismerős okleveles tanítónő hivattott meg, azonban az I-II. osztályt kapta, honnan Schmidt Irma, mint régibb tanítónő helyezettett át a III-IV. osztályba.

A kocsorhegyi kertek 350 forinton 330 négyszögöl telken egy házat vett a hitközség, melynek ideiglenesen átalakított termében Tóth János végzett képezdész alkalmaztatott tanítónak.

A szarvasi országút mentén pedig a décsi-páskumiak és polyákhalmi tanyaiak számára építendő iskola céljára 300 forinton 400 négyszögöl terület vétetett Sóczó Jánosnéól.

December 6. Iratott alá a békéscsabai közjegyző előtt az Osztrák-magyar Banktól 50 évre

fölvett 13 ezer forint törlesztéses kölcsön kötelevénye. Magát az összeget, mely december végén érkezett meg, így számolta el a bank:

Kölcsönérték 13 ezer o.é. forint, 4 %-os 50 éves záloglevelek után készpénz befolyt (98,50 Ft árfolyam szerint) ... 12.805,- Ft

Ebből levonva bélyeg és postaköltség 4,57 Ft

Bekebelezési illeték ....

Tiszta összeg .....

Ebből adósság törlesztetett a községnél

3.200,- Ft

Az endrődi takarékpénztárnál van még

1.700,- Ft

4.900,- Ft

A Tiszta-féle iskolai hagyaték, ha a püspök az épített második kerti iskola (peresi) költségei fejében el nem engedi, még 1.000-Ft

A kölcsön a hitközségnek az endrődi 1171. sz. telekjegyzőkönyvben foglalt 130 kh iskolai földjeire van kebelezve, átvitve ebből a belső telkek a 1047. sz. telekkönyvbe (Lelkeszi, kántori, földek). Törlesztendő 4 ¼ % utólagos félévi kamat és ½ % tőketörlesztés mellett, mindig december 6 és június 6-án 341,25 Ft félévi részletekben.

A kölcsön fentebb kimutatott adósságok convertálására és három új iskola s új kántorház építésére van főpásztori engedély mellett fölvéve.

Alapítványok. A Tiszta-féle 1.000 forint templomalapítvány (I. 117. lap) a főpénztárban elhelyeztetett - az 1.000 forint szegényalapból szinte 300 forint, 700 forint még a Gyuricza testvéreknél maradt betáblázva 6 % mellett, 1899. október 1-től számítva a kamatozást - az 1892-ben az apácáhozra (most központi Schiefner-féle leányiskola) építésére elköltött 1.000 forint szőlőskerti iskola hagyaték ügye még függőben maradt, hogy t.i. elengedi-e a püspök ezt a hitközségnek az 1892. óta épített második szőlőskerti (kisperesi) iskola fejében, vagy követeli annak befizetését?

Id. Wodianer Albert báró özvegye, Aczél Zsófia 50 forint alapot tett le a nagylaposi majori kökereszt fenntartására.

Mise-alapítványokat tettek: B. Wodianerné Aczél Zsófia 200 forintot, Tóth János 240 forintot, Hanyecz György 240 forintot, Magyar István 240 forintot, ifj. Kovács István 160 forintot, Timárné Timár Mária 160 forintot, Kalmárné Uhrin Mária 80 forintot, Hunya Borbála 80 forintot, Winterhatter Antal kanonok 90 forintot, Forgácsné Hegedűs Borbála 30 forintot az Alapítványok könyve 19-20. lap 151-160-ig folyó sorszám szerint.

A hitközségi pénztár év végén így állott:

BEVÉTEL:

1898. évi pénzmaradvány 1.432,46 Ft

1899. évben befolyt iskolaadó 10.012,29 Ft

Késedelmi kamati kamat 75,61 Ft

Párbér 371,46 Ft

Késedelmi kamat 42,95 Ft

Földek után tehenlegelő bérlet 1.190,- Ft

Szántóföld bérlet 574,73 Ft

Osztrák-magyar

Banktól kölcsön 12.660,43 Ft

Endrődi takarékpénztárból 300,- Ft

Időközi kamatokból 44,88 Ft

Temetői kaszálókból 266,70 Ft

Házbér 60,- Ft

Adókönyvecskékért 70,23 Ft

Vegyés apróságokból 21,58 Ft

A bevétel összege 30.523,32 Ft

KIADÁS:

Lelkeszi, kántori, harangozó

illetmények 2.407,56 Ft

Tanítói illetmények 4.831,88 Ft

Nyugdíjak 634,61 Ft

Ideiglenes iskolákra 285,- Ft

Gondnok és szolga fizetés 330,- Ft

Fűtés, vízfordás és épületek

takarítása 687,02 Ft

Adósságtörlesztés a községnél 3.200,- Ft

Kamat 160,- Ft

Adósságtörlesztés az

endrődi tak.pénztárnál 900,- Ft

Kamat 155,11 Ft

Adók 339,40 Ft

Egyenérték 260,70 Ft

Iskolaportákért

(Kocsorhegy, tanya, Páskum) 980,32 Ft

A kiadások összege: 18.402,- Ft

Bevétel 30.523,32 Ft

Kiadás 18.402,- Ft

Maradvány 12.121,32 Ft,

azaz 24.242 kor. 64 fil.

Ebből a tkpénztárban,

mint bankkölcsön letéve 20.920 Kor. 86 fil.

Hátralék 1899. évi 2.646,15 Ft

Régebbi hátralék 4.104,39 ft

Templomi alap és ipartökek: 10.076,74 Ft

Mise-alapítványok: 21.190,60 Ft

Plébánia fenntartási alap 1.645,- Ft

Keresztalapok 582,50 Ft

Tanítói és iskolai alapok 2.900,- Ft

Szegényalapok 4.958,- Ft

Kálvária-alap 2.217,- Ft

ipartökek az egyh. főp. számolnak el

Vida-ház alapja a megyénél 57.351,73 Ft

-1898. végén a megyei kimut. Szerint

December 31. Ó-év estjén a püspökök közös pásztorlevelének felolvasása a jövő évi jubileum tárgyában.

Termés: búza részemre 86 holdról 164,62 mázsza, nagyon vadborsós, kukorica 63 holdról 1168 veka.

Egyházi tanácsi gyűlésen 1) Hunya Mihály leköszönt alelnök helyébe Uhrin i. Imre választott meg egyhangúlag. 2) A gondnok fizetése 400 Koronára felemeltetett. 3) Három iskola és kántorház felépítésére a vármegye által jóváhagyott tervrajz szerint a felvett kölcsönből a K.... házi tkpénztári adósság törlesztése után fennmaradt összegből határozottat.

Katolikus oldal

ÁPRILISI ÜNNEPEK

3. vasárnap: Isteni Irgalmasság vasárnapja
 4. hétfő: Gyümölcscsoltó Boldogasszony
 5. kedd: Ferrer Szent Vince áldozópap
 7. csütörtök: De la Salle János áldozópap
 10. vasárnap: Húsvét 3. vasárnapja
 11. hétfő: Szent Szaniszló püspök, vértanú
 13. szerda: Szent I. Márton pápa vértanú
 16. szombat: Soubirous Szent Bernadett
 17. vasárnap: Húsvét 4. vasárnapja
 21. csütörtök: Szent Anzelm püspök, egyháztanító
 23. szombat: Szent Adalbert püspök, vértanú
 24. vasárnap: Húsvét 5. vasárnapja
 25. hétfő: Szent Márk evangélista
 28. csütörtök: Chanel Szent Péter áldozópap, vértanú
 29. péntek: Sienai Szent Katalin egyháztanító, Európa társvédő-szentje
 30. szombat: Szent V. Piusz pápa

ÁPRILISI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és 18 órakor. Hétköznap reggel fél 8-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnájában

április 10-én és 24-én, vasárnap fél 12-kor.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor.

Kedden, csütörtökön, elsőpénteken és szombaton este 6-kor.
 A szombat esti előesti mise vasárnapi mise.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap 18 órakor.

Szombaton 18 órakor vasárnapi előesti mise.

A katolikus oldalakat szerkeszti: Iványi László plébános

AZ EGYHÁZ BŰNEI? 3.

(Mi igaz, mi nem igaz?)

A LEGGYAKRABAN IDÉZETT
TÖRTÉNELMI BŰNÖKRŐL

Dr. Toma Ferenc írása

A keresztes háborúk

A keresztes hadjáratok sorozata is egy összetett és fájdalmas fejezete a kereszténység történelmének. Sokréteű esemény sorozat, amelyben jelen van a kor hite, de minden gyengesége és alkalmanként embertelensége is.

A keresztes háborúkról sokan csak annyit tudnak – egy irányzatot történelemtanítás vagy média alapján –, hogy ezekben az egyház vagy a kereszténység jogtalan háborút viselt más, elsősorban muzulmán, országok ellen. Mi a valóság?

A történet egyik dimenziója: hogy a keresztes háborúk korában a kereszténység bizonyos értelemben egyetlen egységként élte meg önmagát (minden egyéb feszültsége, ellentéte vagy szakadása közepette is), így élte meg a mohamedán támadást, illetve a keresztények legszentebb helyeinek – a Szentföldnek – elfoglalását. – Máig minden ország természetesnek tartja, hogy védje saját területeit a külső támadásokkal szemben. A kereszténység a Szentföldet saját területének tekintette. A szentföldi zarándoklatok hozzátartoztak a korabeli Európa életéhez. Jellemző, hogy számos más országhoz hasonlóan Szent István királyunk is alapított zarándokházat a magyar zarándokok számára Jeruzsálemben! A keresztes háborúk első célja az volt, hogy – a pápa felhívását követve – visszafoglalják a Szentföldet, s megvédjék az oda zarándoklókat a mohamedán támadásoktól, így kérték fel a keresztes hadak vezetésére korábban a mi Szent Lászlóknak (mint Európa egyik ismert uralkodóját és hadvezérét), majd így ment keresztes háborúba II. András királyunk is.

Néhány század múltán, amikor nyilvánvalóvá lett, hogy a mohamedánizmus Európa meghódítására, a kereszténység elpusztítására tör, a pápa a keresztelvényében hívott fel Európát és a kereszténység védelmére, így toborzott keresztes sereget például Kapisztrán Szent János Nándorfehérvár felmentésére, Hunyadi megsegítésére; majd a keresztelvényében küldte Boldog XI. Ince

pápa hazánkba a Budát 1686-ban felszabadító seregeket.

A történet másik dimenziója: hogy a Szentföld visszaszerzésére irányuló, mintegy 200 éven át tartó újabb és újabb keresztes hadjáratokban kezdettől megjelent szinte minden nyomorúság és embertelenség, ami általában minden hosszabban elhúzódó háborút jellemez. A keresztes ügyért odaadón harcolók (például a lovagok) vagy a zarándokok mellé zsoldos kalandorok keveredtek, s így sok sereg fosztogató, gyilkos hordává vált. Könyves Kálmánnak is ki kellett vernie ilyen szétzúzott seregeket hazánkban. A vezetés gyakran alkalmatlan és ijesztően megosztott volt. A szenteknek nevezhető célok folytonosan keveredtek a politikai célokkal, a pénzszerezés vágyával, a hatalmi törekvésekkel.

Mindemellett is – amint a fentiek jelzik – a marxista történetírás egyoldalú szemléletét tükrözi a kor tankönyveinek és lexikonának leegyszerűsítő meghatározása, mely szerint „a keresztes háborúk egymást követő rabló-hódító hadjáratok” voltak (Új Magyar Lexikon, Budapest 1962, IV. 102).

– A gyakran emlegetett „gyermekes keresztes hadjáratáról” a mai történelemkutatás annyit tud, hogy 1212 táján egy (illetve néhány) rajongó fiatal körül összeverődött egy valószínűleg fiatal béresekből álló sereg, akik Jeruzsálem felszabadítására indultak, de Európa határán túlra nem jutottak. (Az egyetlen hiteles forrás a „pueri” szót használja, amely gyermeket vagy bűrest/szolgát jelent; innen származhat a „gyermekes” megnevezés, és ennek alapján a téma többszörös kiszínezése.) Ez az adatok szerint egyértelműen az egyházi előjárók tiltakozása ellen történt. (Természetesen az idézett lexikon azt írja, hogy „a papság hatására gyűlt össze több ezer gyermek”) (Vö. S. Runciman, A keresztes hadjáratok története, Ozirisz 1999; Bozsóky P.G., Keresztes hadjáratok, Agapé 1995.)

Felfedezések, konkvisztádorok – katolikus hittérítés

Olykor hallhatunk vádakot a katolikus egyház hithirdető, missziós tevékenységével szemben.

Amerika felfedezése és a missziók

A kommunista rendszer tankönyvei, és a mai szabadelvű vagy az elmúlt rendszer szem-

léletét hordozó tankönyvek is újra és újra említik: az „új világ” felfedezésekor a brutális spanyol-portugál gyarmatosítókkal együtt érkeztek a katolikus misszionáriusok, s velük karöltve kényszerítették katolikus hitre az indiánokat.

E beállítás így hamis. Igaz, hogy a felfedezések és a gyarmatosítások korában is (és az egész történelemben, a fasizmus vagy a kommunizmus koráig) voltak olyan papok, főpapok, akik túlzottan azonosultak a korabeli uralkodó csoportokkal, magukévá tették azok szemléletét, s így nem voltak az Evangélium igazi tanúi, inkább ellen-tanúságot tettek. És voltak olyan papok, hithirdetők (és pápák), akik – az általános európai szemléletnek megfelelően – nem tudták felfedezni, hogy a nem európai kontinenseknek, népeknek saját kultúrájuk van, és úgy vélték, hogy a kereszténységet e más földrészekben is az európai kultúra köntösében kell továbbadni. (A helyi kultúrák értékét a világ gazdag államai – ha gazdasági érdekeik úgy kívánják – máig sem veszik figyelembe.) – De Amerika vagy más földrészek felfedezésének korában is többen voltak a prófétai magatartású katolikus hithirdetők, akik az Evangélium erejében ki mertek állni az igazság mellett, adott esetben a bennszülöttek, majd elnyomottak mellett (illetve akik megpróbálták az egyes kultúrákat tiszteletben tartva, azok nyelvére lefordítani a kereszténységet).

Lássunk néhány tény Ameriká felfedezésével, illetve misszionálásával kapcsolatban:

– Spanyolország és Portugália ún. „katolikus országok” voltak. Amerika felfedezésekor királyaik valóban kaptak megbízást a pápától, hogy hajóik vigyenek magukkal katolikus papokat. Kolumbusszal, majd a későbbi erőszakos hódítókkal is mentek papok Amerikába, hogy hirdessék az Evangéliumot.

De ha voltak is a hódítókkal együttműködők, az indiánok első védői – akik szembefordultak a konkvisztádorok embertelenkedésével – katolikus hithirdetők voltak. Az indiánokat rabszolgáskorba hajtó gyarmatosítókkal küzdve a misszionáriusok ismételt elutasztak a pápához, s elérték, hogy III. Pál pápa már 1537-ben rendeletet adott ki, amely megtiltja az indiánok rabszolgává tételét, s kijelenti, hogy őket éppúgy Isten gyermekeinek kell tekinteni, mint a fehérket. – Hogy a dél-amerikai indiánok mennyire becsülték a misszionáriusokat, mi sem jelzi jobban, mint az, hogy milyen nagy arányban tértek a keresztény hitre, s éppen a hithirdető papokkal látták védelmezőjüket elnyomó urakkal

szemben.

– A történelmi hamisításoknak egyik szembetűnő példája, amit a kommunista korban az általános iskolás történelemkönyvek is irtak: ti, hogy Las Casas dél-amerikai püspök volt az „okozója”, hogy Amerikába néger rabszolgákat hoztak. Mi a valóság? Las Casas mexikói püspök (1566) az indiánok egyik legnagyobb védelmezője volt. Láta, hogy a Spanyolországból érkezett földesurak jobbágyokká vagy rabszolgákká tették az indiánokat, s így dolgoztatták őket meghódított földjeiken. Ebbe a helyzetbe az indiánok létét a megsemmisülés fenyegette. Las Casas tehát Spanyolországba utazott a királyhoz érdekében. Hétszer vállalta az utazást, hogy végre sikerüljön megszereznie a királyi döntést: az indiánokat nem lehet rabszolgává tenni. – Az indián rabszolgamunka betiltása összefüggött azzal, hogy a földesurak afrikai rabszolgák után néztek. De hamis beállítás ez után Las Casasnak szemére vetni, hogy ő a felelős ezért, illetve, hogy nem eléggé tiltakozott a négerek behozatala ellen.

– A katolikus missziók indiánokért végzett tevékenységének kiemelkedő, történelmi méretű példái az ún. dél-amerikai „redukciók”. A jezsuita hittérítők találmánya volt ez: sikerült királyi engedélyt szerezniük arra (1609), hogy önálló keresztény szellemű telepeket hozhassanak létre az indiánok számára – saját fennhatósággal, kormányzattal –, hogy ily módon megvédjék őket a spanyol gyarmatosító urak leigázásától. Ilyen redukciókat, telepeket hoztak létre Braziliában, Paraguayban, a mai Argentínában, Uruguayban, Bolíviában. E telepeken mintegy 150 éven át indiánok százai élhettek békében. – A redukciók (az ősegház közösségei után) a történelem első igazán demokratikus, kommunisztikus közösségei voltak, keresztény alapon, Morus Tamás röviddel azelőtt írt Utópiájának szellemében. Szinte hihetetlenül eredményesen működtek, üttörő agrokulturális és szociális intézkedéseik következtében, amelyek felülmúltak minden eddigi szociális reformot és termelőszövetkezeti gondolatot. Nem véletlen, hogy sem a kommunista történetírásról nevelkedtek nem hallhattak róluk (hiszen a kommunista éppén azt nem tudták megvalósítani, amit ők), sem a liberális történetírás nem idézi őket. A dél-amerikai spanyol és portugál földesurak is egyre feltékenyebben látták, hogy a redukciók vonzzák az indiánokat. S az e korban egyébként is szekularizálódó és a jezsuiták ellen forduló államaik vezetői által sikerült elérniük a redukciók megsemmisítését.

Még néhány gondolat a katolikus missziókról

Miként lehetséges az, hogy a katolikus egyházra vagy a missziókra vonatkozó egyes korabeli híradások hamisak? Ha elolvassuk napjainkban ellentétes politikai pártok érdekeit képviselő magyar újságokat, látjuk, hogy olykor nyilvánvaló hazugságig menő egyoldalúsággal torzítják a tényeket, saját érdeküknek megfelelően.

A „felfedezések korában” súlyosan szemben álltak egymással – már régen nem egyszerűen vallási, sokkal inkább gazdasági-politikai okok miatt, vagy gyarmatosító érdekek miatt – az ún. katolikus országok (mint Spanyolország, Portugália majd Franciaország stb.) és az ún. protestáns népek-országok (hollandok, angolok, németek). – S az egymás elleni vádaskodásban összekeveredtek a politikai érdekek és a vallási szempontok.

E témáról legalább annyit mindenképp tudhat egy katolikus ember, hogy a média és irodalom szívesen előnyben részesíti a katolikusellenes beállítást (amint erre már utaltunk bevezetőnkben), és hogy ez gyakran csak a reformációs vitákban kiélezett egyik oldal véleményét tükrözi. Lássunk erre egy példát:

– A japán misszió történetével kapcsolatban néhány éve filmsorozatot is láthatott, regényt is (A sogun) olvashatott a magyar közönség, – mégpedig korabeli protestáns olvasatban: amely a katolikus hit hirdetőket negatívan, és a nyugati (spanyol, portugál stb.) hódítók eszközeiként állította be. Ugyanerről az eseményről a korabeli katolikus híradások így számolnak be: A katolikus misszionáriusok – kiemelkedően Xavéri Szent Ferenc (1552), s az utána érkező szerzetesek – hittel és eredményesen hirdették Japánban a kereszténységet. Többen az uralkodó réteg tagjai közül is vonzódnak kezdtek az Evangéliumhoz. A hívek száma közel egymillióra nőtt. Ekkoriban érkeztek Japánba a holland Kelet-indiai Társaság protestáns kereskedői. A holland kereskedők felfingerelték a japán császárt, hogy a katolikus hit hirdetőket csupán az európai katolikus hatalmak kémei, s amint a nép a katolikus hitre fog térni, e hatalmak valamint a pápa gyarmatukká fogják tenni Japánt. E vádaskodás következménye lett, hogy a császár elrendelte kiirtásukat Japánban. Hívők és papok ezrei haltak hősiessen vértanúhalál a nagy üldözések (1597; 1614) alkalmával. – A holland kereskedők viszont engedélyt kaptak, hogy továbbra is kereskedhessenek Japánnal, csupán a kereszténységet nem hirdethették. (A hit befogadásának elmélyült-ségére mutat, hogy amikor 200 év múlva a katolikus hit hirdetői újra beléphettek Japánba, találtak mindaddig fennmaradt katolikus közösségeket.)

(folytatjuk)

Március 15-iki ünnepünk

Városunk minden évben méltó megemlékezésekkel ünnepli népünk történelmének egyik legszebb napját, 1848. március 15-ikét. A két városrész ünnepe, az ünnep hangulata magán hordja lakóinak hagyományait, szokásait.

Az endrődi településrészen az áldozatok lelki üdvéért celebrált szentmisével kezdődik mindig az ünnepség, így volt ez idén is. A mise szentbeszédében Iványi atya felidézte a 48-as események 157 éves, mégis aktuális mához szóló üzenetét.

Mise után a Hősök terén folytatódott az ünnepség. Évek hosszú során át a Rózsahegy Kálmán Általános Iskola diákjai adtak az ünnepséghez méltó, színvonalas műsort.

Idén először az ünnepi műsorral a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola diákjai léptek színpadra, és ez így lesz a jövőben is. A nemzeti ünnepeinken felváltva gyönyörködhetünk a két iskola diákjainak műsorában. Elismeréssel szólhatunk a Szent Gellért diákjainak első emlékező műsoráról.

A szónok Földesi Zoltán országgyűlési képviselő ünnepi beszédében többször is idézett az elhangzottakból. Koszorúzással ért véget az endrődi megemlékezés.

A gyomai települési részen a Kner Imre Gimnázium diákjainak műsora után koszorúzással fejezték be a közös ünnepelést.

Szentek élete

Az oldalt szerkeszti: Sóczó Géza

Paolai Szent Ferenc

Rendalapító

Ünnepe: április 2.

Reneszánsz pápák, főurak és fejedelmek világában születik 1426-ban egy kisfiú a nápolyi királysághoz tartozó Paolában. Szüleiire vonatkozóan csak kevés, de jellemző feljegyzés maradt ránk. Sokáig attól féltek, hogy nem lesz gyermekük. Bánatukban Szent Ferenc közbenjárásához folyamodtak, és kérésük teljesítése esetére azt ígérték, hogy a vágyott gyermeket az ő nevére keresztelik. Amikor az még pólyás korában megbetegedett, ismét hozzá fordultak, és az anya megígérte: ha meggyógyul a kis Ferenc egy éven át a ferencesek ruháját viseli.

Ferenc komolyan vette a nevét. Amikor tizenhárom éves lett, útra kelt a szomszédos városba, hogy fölvetesse magát az ottani ferences kolostorba. Az életrajzírója tudni véli, hogy már itt nemcsak példás engedelmességével, hanem számos csodájával megmutatkozott a jövőző szent.

Kevésnek érzi a rendi fegyelmet, remeteéletre vágyik, s egy barlangba menekül. Itt él ezután állandó imádságban és szigorú önmegtagadásban. A hagyomány szerint azonban vadászok nemsokára fölfedezték, és híret vitték. Ennek az lett az eredménye, hogy rengeteg ember kereste fel, akik nemcsak lelki segítségért folyamodtak hozzá, hanem elsősorban meg akarták osztani pusztai életét. Ferenc ezért kápolnát emelt három kicsi cellával, és így megvetette a „legkisebbek” (minimi) ké-

sőbbi rendjének alapját. További tanítványok odaözönlése 1452-ben újabb lépésre kényszerítette. Visszatért a calabriai Paolába és közösséget alapított. Ferenc az építkezést a maga módján „hiteles csodáival” segítette: ha nem volt víz, forrást fakasztott, ha szikla volt az útbán, csodával küldte odébb; ha elfogyott a munkások kenyere, megszaportotta az éppen kéznél levő élelmiszert.

Ahol csak tehetette, csodatévő adományát inkább a szükségét szenvedő emberek javára fordította, betegeket gyógyított és halottakat támasztott életre.

Minden csodánál sokkal nagyobb hatással volt környezetére a szent személye és életmódja. Onmagától és övéitől kemény sanyargatásokat és vezeklő életet kívánt meg. Minden testvérhez figyelmes, sőt barátság fűzte és ezzel a közösséget, mint mindenki szolgája, lelkileg és emberileg ápolta. Csodák kísérték útját, de legnagyobb csodája mégis az, ahogy ez az egyszerű remetekorának nagy reneszánsz pápáit és uralkodóit befolyásolni tudta. XI Lajos francia király pápai „protekción” szerez, hogy láthassa Ferencet, mert betegségéből általa remélt gyógyulást. Am Ferenc nagyobb csodát tesz vele! Nem gyógyítja, hanem felkészíti a halálra. Így Lajos elfogadva a Szent jámbor „vezetését” megtalálhatta legfőbb Urának békéjét. Az út alkalmával rendjét francia földön is meghonosítja. Ezen kívül Spanyolországba, Ausztriába és Németországba is eljut a rend.

Rendkívülien gazdag élet után a szent remete és szenvedélyes emberbarát 71 éves korában halt meg. Már 1519-ben a szentek közé emelték. Szent Ferenc így lett a remeték, tengerészek patrónusa. Segít a pestisben és a terméketlen házasságban.

Általában sötét kapucinus viseletben, hosszú ujjú ruhában, rövid skapuláréval ábrázolják. Kezében bot, „caritas” felirattal ellátva.

„az Úr az én örökségem és osztályrészem:
Te adod ezt nekem, Uram.
Kiváló sorsban részesültem:
Örökségem drága nékem.”

(Zs 15, 5-6)

SPORT

Március 20.

Szarvas FC – Gyomaendrőd VSE: 5:1

Gyengén sikerült a nyitás. Ahol ősszel abba hagyták, ott folytatták a fiúk...

Edző: Ottlakán

A 13. percben Farkasinszki szabadrúgásból a vendégeknek szerez vezetést. A hazaiak öttel válaszoltak. Az egyenlítés vitatható 11-esből lett. A vendégek csak kapufával válaszoltak. Forduló után a vendégek döntő erőfölényben voltak.

Jó: Uhrin és Gellai

Tabella: Gyomaendrőd VSE 14. - 2 12 9-58 2

Gyoma FC – Békésszentandrás: 2:1

Az első félidőben mezőnyfölényben voltak a hazaiak. A II. félidőben Dinya sárgalapja miatt a hazaiak csak 10-en játszottak, összeszedték magukat és lelkes játékkal győztek.

Gól: Szegedi és Juhász.

Jó: Szegedi, Tímár, Dobó, Kovácsi.

Tabella: Gyomaendrőd FC: 6. - 3 7 30 26 21

Egyéni vállalkozók, társas vállalkozások, alapítványok, egyesületek és magánszemélyek, FIGYELEM!
Pályázatírást, pályázati tanácsadást, projektmenedzselést, kérelmek, önéletrajzok és egyéb beadványok készítését vállalom.

Ungvölgyi János
pályázati tanácsadó és pályázatíró

Címem:

5502 Gyomaendrőd (Endrőd), Martos Flóra u. 5. szám (az Ifjúsági lakótelep mellett)

Telefon/fax: 06-66/284-155; mobilszámom: 06-30/294-0650

E-mail: ungvjanos@bekesnet.hu

BECSÚSI SZOLGÁLTATÁS

Festmények egyede és sokszorosított grafikák szakértői véleményezését, értékbecslését, közvetítését magánszemélyeknek és közületeknek vállalja

Bula Teréz
okleveles festménybecsüs, nyugd. muzeológus
5500 Gyomaendrőd, Damjanich u. 4.
Tel.: 66/285-620, 20/957-5343

Élelmiszeradalékok

Az élelmiszerek csomagolásán szerényen meghúzódik az összetételnél egy „E” betű és utána egy háromjegyű szám. A tartósításra, színezésre, ízesítésre, állományjavításra stb. szolgáló vegyi anyagokat jelölik így. Másképp nyilván túl ijesztő lenne.

A témával bővebben foglalkozik Tóth Gábor - aki élelmiszeripari mérnök és „A néma járvány: csontritkulás, Allergia és Candida-kalauz könyvek szerzője is egyben - „Az E-számokról őszintén – Élelmiszereink árnyoldalai” című könyvében. Ebből idézek egy rövid fejezetet, mely általános eligazítást ad a témában, és felhívja a figyelmet azokra a fontos szempontokra, melyeket mindenképpen szem előtt kell tartanunk az élelmiszerek vásárlásánál!

Út a megoldás felé

1. rész

A megoldási kulcsot nem az élelmiszeripar hatalmas gépezetétől kell várunk. Az információk ismeretében egyéni szemléletmód kialakítása szükséges, amely végigkíséri vásárlásunkat – és egyúttal életünket is. Egészségünket és életminőségünket e szemléletmód és az abból természetszerűleg következő életvitel nagymértékben befolyásolja.

Léteznek olyan külső kockázati tényezők, amelyek általunk gyakorlatilag befolyásolhatatlanok. A táplálkozás nem ezek közé tartozik. Személyesen dönthetjük el, mit veszünk meg és mit teszünk a család asztalára. Ez olyan felelősség, amelyet nem szabad átengedni másnak. Aki semmit sem tud arról, amit éppen eszik, az végtelenül kiszolgáltatott. Tudnunk kell, mi jut a szervezetünkbe, hiszen az egészségünkről, az életünkről van szó.

Az élelmiszer-adalékanyagok nem mérgek: az egészségvédő szemléletmódban tehát nem toxikus anyagként, hanem kevésbé ismert, nagyobb kockázatot jelentő vegyületekként jelennek meg. Alapvető szempont tehát az elővigyázatosság, hiszen utólag esetleg kifejlődő betegség sokszor maradandó és kevésbé visszafordítható..

Az adalékanyagok általában nem önmagukban, hanem más kockázati tényezőkhöz társulva, a genetikai hajlam függvényében okozhatnak nagyobb megbetegedési valószínűséget. Egy részük ártalmatlannak tekinthető, más anyagok ugyanakkor „szükséges rosszként” vannak jelen élelmiszereinkben. Mindezek fényében a következő szempontokat érdemes szem előtt tartani:

Minden megvásárlandó termék címkején olvassuk el az összetételi felsorolást. Az élelmiszer-adalékanyagok feltüntetése a termék címkején hatósági előírás. Alapelvei szinten törekedjünk arra, hogy minél kevesebb adalékanyagot (E-szám!) tartalmazó élelmiszert vásároljunk.

A csomagolás nélküli, utcai árusoknál, büfékben, gyorséttermekben kapható termékek összetétele fogyasztói szinten nem ellenőrizhető, ezért a megbízhatóságuk kisebb! Az utcai árusok által kínált fagyal-

tok, jégkrémek, vattacukrok, hot dogok, sült hurka-és kolbászfélék stb. esetében a gyors meggazdagodás az elsődleges cél, amely sokszor a minőség rovására megy. Legyünk óvatosak!

Nem biztos, hogy minden reklám be akar csapni, de ne engedjük, hogy pusztán a reklám vegyen rá a vásárlásra.

Megfontoltan, tervszerűen, tudatosan vásároljunk! Előfordulhat, hogy az üzletben kapunk kedvet egy-egy termék megvételéhez, azonban ne csak az ízelőrendszerünkötől vezérelve, koncepció nélkül válogassunk az élelmiszerek között. Ilyenkor ugyanis a „titkok tudói” (marketingmenedzserek) veszik át az irányítást felettünk.

Elve óvakodjunk azoktól az élelmiszerektől, amelyek csomagolásán a „mesterséges” kifejezést olvassuk. Az ilyen élelmiszerek kerüljenek vissza arra a polcra, ahonnan leemeltük.

Általános alapelve, hogy minél magasabb feldolgozottsági fokú egy élelmiszer, annál több kémiai anyaggal érintkezett, ill. annál több adalékanyagot is rejt magában. Válasszunk tehát minél egyszerűbb terméket, ill. amikor csak lehet, készítsük otthon az összetettebb fogásokat, saját alapanyagainkból. A magasabb feldolgozottsági fokú termékeke közé tartoznak, pl. az instant étel- és italporok, fagyasztott, félkész és készételek, ízesített sütő és tejipari termékek, snackek, töltött édességek, csokoládék, kekszfélek, mártások, stb. Alacsonyabb feldolgozási fokúak, pl. a natúr húsok, és tejipari termékek, ízesítésre szoruló alapélelmiszerek, egyszerű zöldségkonzervek (pl. zöldborsó, kukorica stb.).

Vegyük komolyan az otthoni ételkészítést. Ne csapjuk össze a vacsorát sietve és kapkodva. Az ételkészítés, főzés ugyanis nagyobb mértékben befolyásolja egészségünket, mint bármi más.

Az adalékanyagokkal szembeni óvatosság különösen fontos a kismamák, szoptató anyák és gyermekek esetén. Gondolkodjunk fe-

lelősen ilyenkor. Idősebb korúaknál szintén hasznos az elővigyázatosság.

Az egészség nem megfizethető. Az akciós, olcsóbb, de adalékanyagokkal dúsított hiányos élelmiszerek helyett – amennyire anyagi helyzetünk engedi – értelmebb az egészséges, adalékanyagmentes készítményeket vásárolni. Hosszabb távon egyébként az egészségvédő életmód olcsóbb, a nagyobb munkabírás és a későbbi gyógyszerköltségek jelentős csökkenése miatt.

A fűszerkeveré-

kek és előkevert ételizesítők rendszerint izfokozókat tartalmaznak. Elkerülésük érdekében készíthetünk különböző típusú házi fűszerkeverékeket – szárított és darált zöldségfélékből és gyógynövényekből.

Bizonyos élelmiszerfajták jellegükből adódóan gazdagok adalékanyagokban, így ezeket célszerű háttérbe szorítani. Ilyenek az édesipari és cukrászati áruk, pl. csokoládé, dobozos jégkrém, töltött ostyák, töltött gumicukorkák, rágógumik, szénsavas üdítőitalok, stb.

Közre adta: dr. Giricz Katalin

A fenti témához szorosan tartozik az az információ, mely szerint: terjed a „lassú étkezés” mozgalom világszerte. A „gyorsevés” divatja lassan lejár, mert egyre többen jöttek rá, hogy egészségtelennek bizonyult. A lassú étkezés-mozgalom Olaszországból indult, alapítója egy ökológus, aki megéreztte, hogy a világ ki van éhezve az egészséges étkezésre. Az olasz termelők és éttermek közül sokan a mozgalom mellé álltak „edd a hazait” jelszóval. A mozgalom védett élelmiszereket jelölt ki: Magyarországon például a mangalicasonkát. A lassú étkezés-mozgalom ma már a világ 80 országában százezereket követelő büszkékedhet.

Nagyon fontos, hogy a „lassított” fogások izletes és változatos összetevőkből készüljenek, amelyeket sohasem a szupermarketben szerezhetünk be, ott ugyanis gyorsan érő, gyorsan készülő, könnyen csomagolható termékekkel szoktattak rá bennünket az egyhangúságra. A mozgalom hirdetői javasolják: fedezzük fel a környezetünk ételkülönlegességeit, házilag gyártott sajtokat, borokat, süteményeket így maradhatunk egészségesek, így ehetünk finom saját készítésű ételeket. Nemcsak Európában, Amerikában is rossz irányba változtak a fogyasztói szokások, jelzi ezt a testsúly feltűnő gyarapodása, és az egyre szaporodó egészségügyi gondok. Figyeljünk saját magunk és a felnövő generáció étkezésére!

Közre adta: Császárné Gyuricza Éva

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

áprilisi ajánlataim:

- Virághagymák, virág és zöldségmagok
- Lemosó vegyszerek
- Drótkerítés, szeg, kézi szerszámok,
- Gumicsizmák, gázegők
- Fejszék, balták, fűrészek,
- Benzines és elektromos láncfűrészek,
- Elektromos és benzines fűnyírók,
- Fóliák, takaróponyvák,
- Ruhaszárítók, vasalók, elektromos
- Konyhai gépek, hajszárítók, stb.,
- Viaszosvászon asztalterítők, fürdőszobaszőnyegek,
- Létrák, műanyag kukák,
- Üstök, üstházak, húsdarálók,
- Kukorica vetőmag, fűmag
- Műtrágyák
- Izzók, elemek, zselblámpák,

FARKAS MÁTÉ

Endrőd néprajza

Rendező: Szonda István

„Nyárszeg
(Nyarszegh 1556, 1564)

Gyoma és Endrőd közt a Hármaskörös bal partján esett egy kis nyárfaerdő, régiesen Nyárszeg.

Neve előkerült már 1473-ban, s ekkor Gyomához tartozó pusztának írják, de ez tévedés, mert máskor folyamatosan Téglásnak hívják a kérdéses pusztát.

Biztos, hogy 1510-ben a gyulai uradalom tartozéka volt, s az maradt 1553-ig. Mivel ezen uradalom tartozékai közé éppen akkor kerül, midőn a Gyomával határos Keresztúr onnan kimarad, önkénytelenül is arra kell gondolnunk, hogy e két helység tulajdonképp egy; csak hogy előbb egyházáról, utóbb elhelyezéséről nevezték el.

Érdekes tette a kis községet halastava. Ezt 1527-ben és 1528-ban emlegetik bizonyára nem ok nélkül. 1556-ban Pattantyús András volt a földesura. Ő azonban nemsokára meghalt. Özvegye Katalin másodsor megint egy gyulai vitézhez ment férjhez és kikönyörögte magának, hogy a király Nyárszeget neki adja, illetőleg birtokában hagyja. De nem sokat ért vele. A 7 házból álló kis falu lakosai, kik 1552-ben 2, 1553-ban 4, 1556-ban 8 kapu után fizettek adót, 1557-ben már elszöktek és nem is, kerültek többé vissza. Az adórovó ezen túl nem tud egyebet írni Nyárszegről, minthogy lakatlan. Jogfenntartás kedvéért azonban később is beírják az oklevelekbe. Így pl. 1601-ben Vámosy Bálintné született Cserépy Anna férjére, illetőleg fiára, Ferencre hagyja egy részét. 1661-ben pedig Hamvay Ferencz, ki Vámosy Bálint testvérétől örökölte Nyárszeget, végrendeletileg néniének Mocsári Juditnak ajándékozza. Nemsokára még zimankosabb idők álltak be s a jogot érvényesíteni nem lehetett.

Közben az idő bevégezte romboló munkáját. A régi falu hely felismerhetetlenné vált, a határdombok megsemmisültek. Ezért 1731-ben megfosztották Nyárszeget falusi rangjától, s a határt jórészt odaadták Endrődnek, melynek lakosai különben már a török idejében élték, egy kis részét pedig a gyomaiaknak adták.”

„Tölgy
(Teulgh 1418, Tölgy 1564)

Endrődtől nyugatra a Hármaskörös bal partján állott. Oly ritka volt a tájékon a tölgyfa, hogy az itt lévő elégséges volt a körülötte épült falunak megkülönböztetésére is. 1418-ban egy része már Maróthy Jánosé. A Maróthy család kihalása után a rész a királyra szállott, s 1479-ben Kosár Dénes nevű ide való királyi jobbagyót a békés megyei rendek tolvajsággal vádolnak. Másik részét Ábránffy Péter Bakócz Tamásnak, az esztergomi érseknek adja el. 1510-ben az egész falut a gyulai uradalomhoz számítják, de ez állítás ba-

josan felelt meg a valóságnak, mert 1527-ben kétségtelenül az egész falu Dóczy Jánosé volt. I. Ferdinánd király ez évben Dóczytól, mint Zápolyai-párttól elvette s Branderburgi György nagy kérésére neki, ajándékozta. Természetesen a Zápolyai-párt felülkerekedésével Dóczy János visszakapta, s 1552-ben az ő testvére, Dóczy Miklós, 1556-64, ennek özvegye bírta. 1553-ban Ocsarovic Demeter tartotta lefoglalva. Lakosai 1552-ben 3, 1553-ban 5, 1556-ban 8, 1560-ban 4, 1562-ben 8, s 1564-ben ismét 8 kapu után fizettek adót. Hogy miért esett le 1556-60-ig a kapuk száma 4-re, azt megfejtí az 1557-58-iki török defter, mely szerint a kis község 7 házból állott, de lakosai elfutottak.

1663-ban Szöllősy Mihály és neje Rácz Erzsébet bírja. Ez időben négy-öt gazda lakott itt. Utolsó lakosainak egyike Olasz Mihály 1731-ben túri lakos. Linder 1698-ban azt jegyzi meg róla, hogy egészen elégett, határa Endrődbe beolvadt.”

Forrás: Márton Gábor: Endrőd (1983.)

FELHÍVÁS

2005. április 23-án, 10 órakor kiállítás nyílik az Endrődi Tájház és Helytörténeti Gyűjteményben „Oskola történet” címmel. A kiállítás témájában megrendezésre kerül a II. Gyomaendrődi Tudományos Néprajzi Konferencia 15 órai kezdettel, a Közösségi Ház nagy termében.

A konferencián elhangzó előadások:

Márton Gábor: Az endrődi tanyasi iskolák története

Szablyár Péter: Kis Bálint rektortanító munkássága

Dr. Dénes Zoltán: Katolikus iskolák a XX. század első felében Magyarországon

Szonda István: Inas, segéd, mester (tanoncképzés a csizmadia kisiparban Endrődön az 1930-40-es évek időszakában)

A konferencia napján és színhelyén szeretnénk, egy olyan jellegű bemutató-kiállítást rendezni, ahol városunk lakói „egy napig közkinccsé” tennék a gyomai és endrődi iskolákhoz kötődő tárgyaikat (dokumentumok, fotók, emléktárgyak).

Az „egy napig közkinccs” kiállításról bővebb tájékoztatást kaphatnak az Endrődi Tájházban, illetve a következő telefonszámokon: 06/66/282-472; 06/30/4939311; 06/70/6353345

Rendezvényeinkre szeretettel várunk minden érdeklődőt!

Szonda István (Tájház vezető)

MadiFol

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszerkeket.

Corvo bianco
Cipőipari Rt.

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671
Gyomaendrőd Fő u 14.

MAGÁNVÁMRAKTÁR

Gyoma néprajza

Rendezte: Cs. Szabó István

A gyomai szőlőskertekről II. rész

1808-ban osztotta ki az uradalom az Endrőd felőli oldalon elterülő Czifra kertet szőlő alá való földnek. Ezzel „teljes” lett a folyószabályozás előtti gyomai „szőlőskertek listája”. A folyószabályozás után néhány megszűnt kertnek lenni, mivel a területe hullámtérbe esett bele. Ilyen volt, pl. az un. Nagykert és ennek elején az Epreskert. 1842-ből van egy listánk a kertekről területük szerint. Ugyan ez a területet „kapás”-ban adja meg, 1 kapa szőlő területet 250 négyszögölnek számolhatjuk.

Czifra Kert	634 Kapa
Bánom Kert	329 ¼ Kapa
Csepűs Alsó	235 Kapa
Csepűs Felső	223 Kapa
Új Csepűs	112 Kapa
Kutyás vagy Mata Kert	194 2/4 Kapa
Nagy Kert	200 Kapa
Tövis Hát alsó	242 Kapa
Tövis Hát Felső	172 Kapa
Nadrágos Kert	110 Kapa
Új Nadrágos	60 Kapa
Hantos Kert	81 ¼ Kapa
Potzos	62 Kapa
Összesen:	2.655 2/4 Kapa

Egyes adatok szerint a „Tövishát Alsó-Felső” vagy „Tövissze-Hát” nevű kertek a „Czifra Kert” mellett lettek volna, a „Nadrágos Kertek” viszont egészen bizonyosan a Csepűs kert mellett terült el a lakott terület felé eső oldalon, a Fattyasi legelő szélén.

1858-1860 között viszont jóval nagyobb területet adnak meg a kimutatások szőlőskertekből, így az a gyanúnk, hogy az 1842 évi adatsornál megadott „kapás szőlő” =250 négyszögöl kevésnek bizonyul.

1858-60 közötti szőlőterülete Gyomának 413 kh 400 négyszögöl, 1860 végén már 458 kh., 1895-ben 286 kh., 1913-ban 163 kh. Az adatokból is látható, hogy milyen nagy pusztítást végzett a „filoxera” – másképpen gyökértetű – az 1870-es évektől a század

végéig.

A gyakori „vízáradások” ellen – melyek bizony nagy pusztítást végeztek az ültetvényekben – földtöltésekkel védekeztek, a töltéseket magasítva gazzal, kerti hulladékkal, ezt nevezték „gerágyának”. A legelő állatok kártétele ellen az árkok partjára „liciumot” ültettek. A Lycium vagy „ördögcérna” növényt Gyomán és környékén Lincomnak nevezték. Az emlékezet szerint a Csepűs kert körül olyan mély árkok voltak húzva, hogy 19 századi nagy vizek idején halat is lehetett fogni benne. A „kapuk” melletti tulajdonosokról neveztek el az átjárókat – kis „földhidakkal” ellátva – még az 1950-es években is tudták nagy idejű emberek, ti.: „Rigó kapu” / a Rigó Gálokról / és a „Dobó kapu” / a Dobó familiáról/. A 19-20-ik század fordulóján szüntették meg végleg az ősi középkori Gyomáról Egén át Szentjánosra (ma Csárdaszállás), Mezőberénybe vivő utat. Ekkor nagyobb részét felparcellázták kerteknek. Ez jól látszik –ti. a nyomvonala – az 1906-os kataszteri térképen. Egy dűlőt, ami a mai szőlőből a filoxera által kipusztult Csepűs kertben által vezet ki a mostani „országútra”, még itt-ott használatban van. Gyermekkoromban én még láttam ott a Csepűs kert –Fattyas szélébe lelapulva az árok partján pislogni tűzokat, ahogy a lovas kocsival elhaladtunk mellette. No meg a léptenyomon felreppenő foglycsapatok, hová lettek? Beleevett a fene mindenbe a nagy „kemizálással”. A filoxera után szinte csak kizárólag „direkt-termő” amerikai szőlő terjedt el. Ezzel nem boldogult a gyökértetű. Azért itt-ott volt még a rejtélyes eredetű „hazainak” nevezett apró fekete szemű édesnek mondott szőlő, amiből bort is lehetett csalogatni. Így mondták az öreg nagyatyák. A direkt-termő fajtákból a következők voltak kedveltebbek:

„otelló, poloskaszagú delavári”. Arany János valahol ilyesmit írt ezekről, illetve a belőlük származó italról (s nem borról!) „...savanyú vinkó, mit tőkéje kinjába szült.” Némely gazdák már a 19. század végén is foglalkoztak amerikai alanyra oltással így többen ültettek Kadarka, Bánáti-és Olaszrizling fajtákat. Csemegeszőlőkből Csabagyöngye, Saszla, (Chasselas) vagy gyomaian: „csaszla” voltak kedveltebbek. A 20-ik század elején aztán bővült a választék; Mézesfehér, Izsáki, Sárfehér, Hárslevelű, Oportó, Szlankamenka, csemegeszőlőkből juhcsecsű-félék, s Szőlőskertek királynője, Ezeréves Magyarország, stb. Tehetősebb gazdák nem foglalkoztak oltványneveléssel, hanem oltványt hoztattak Abasárról, a pécsi szőlészeti intézettől. Nem térünk most ki a művelési módokra s egyáltalán a szőlőbeli munkálatokra.

Néhány fogalom tisztázására a következőkben térek ki; Filoxéria –(gyökértetű, Dactylosphaera vitifolia), a szőlő legveszedelmesebb kártevője. 1870 táján Magyarország szőlővidékeinek nagy részét elpusztította. Homok talajokban nem pusztít, azt nem tűri. Sőt még az ide átültetett tőkék is megszabadulnak tőle. Az amerikai fajták vastagabb szöveti szerkezete ellenállóbb mint az európaiaké. Kapaalja, kapás-fossor / latin/, Hauer/német/. Honfoglalás előtti, később országossá lett szőlőmérték. 1 kapával 1 nap alatt megkapálható területet jelölt. Pest megyében, Debrecenben, a békési mezővárosokban (így Gyomán is) 200-250 négyszögöl nagyságú területet, de előfordult 270 és 400 nöl nagyságú terület is. „Licium”=„ördögcérna” /Lycium L./ (Gyomán és környékén lincomnak nevezték) ma is sok van belőle, régi kertek, temetők körül. Szúrós gallyú, nagy bokorra növe.

Cs. Szabó István

HUNGELL KFT

EGYEDI CIPŐGYÁRTÁS!

34-től 48-as méretig
női és férfi alkalmi és utcai modellek.

DEFORMÁLT LÁBRA IS, igény szerint.

Természetes alapanyagokból,
Rövid határidőre készítjük a cipőket.

MÉRETFELVEVŐHELY: HUNGELL KFT

Gyomaendrőd, Fő út 140/2. Tel.: 06-30 283-42-60

NEUBORT KANDALLÓK!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók,
kerti sütők építését határidőre, kifogás-
talan minőségben vállalom! Megrendelés
alapján egyedi kivitelben!

Neubort László kandallóépítő,
Gyomaendrőd, Fő út 52.

Telefon, fax: 06 66 283-492

Mobil sz.: 06 30 349-1655.

A MEZŐGAZDASÁGI KÖNYVHÓNAP REGIONÁLIS RENDEZVÉNYE GYOMAENDRÖDÖN

A gyomaendrői Bethlen Szakképző Iskola és Kollégium ismét jeles szakmai rendezvénynek adott otthont februárban. Gyomaendrődön került sor a Mezőgazdasági Könyvhónap regionális rendezvényére és az ahhoz kapcsolódó szakmai találkozóra.

A FVM Képzési és Szaktanácsadási Intézetétől, a Mezőgazdasági és Erdészeti Dolgozók Szakszervezetétől és a FVM Békés Megyei Hivatalától érkezett szakemberekből, a város vezetőiből, valamint a helyi gazdálkodók képviselőiből és más érdeklődőkből álló közönséget Gubucz József, az iskola igazgatója köszöntötte. Bevezetőjében kitért a gyomai szakképzés, ezen belül a több mint nyolcvan éves mezőgazdasági szakképzés múltjára, a képzési forma megőrzésére, fejlesztésére, korszerűsítésére tett múltbeli és jelenlegi erőfeszítésekre. Beszélt az eredményekről, a szakiskolai, szakközépiskolai és az akkreditált felsőfokú képzésekről - ez utóbbi keretében a Tessedik Sámuel Főiskola szarvasi és mezőtúri mezőgazdasági tagozatával, valamint a gyöngyösi és hódmezővásárhelyi főiskolák mezőgazdasági karaival kialakított jó együttműködésről, amelynek keretében agrárkereskedelmi menedzserasszisztens, hulladékgyártási technológus és vadgazdálkodási technológus képzés folyik az intézményben. - Részt vesz az iskola a különféle felnőttképzési programokban is, például méhészt és falusi turizmus témákban. A gyakorlati képzést szolgálja a 140 hektáros tangazdaság, a tejfeldolgozó üzem, valamint a falusi turizmus területén a nemrég átadott szállodai színvonalú kollégiumi szárny, s a most épülő korszerű konyha és étterem, amelyek hét végén és nyáron az idegenforgalom számára szolgálnak, év közben pedig a képzést és a diákok ellátását szolgálják. Az iskola szakemberei részt vesznek a mezőgazdasági szaktanácsadó szolgálat munkájában, ezzel is a vidékfejlesztésen és a térség gazdasági, társadalmi felemelkedésén munkálkodva.

Igazgató úr bevezetője után Fehér István, a FVM helyettes államtitkára mondta el megnyitó gondolatait a VIII. Mezőgazdasági Könyvhónap alkalmából. A mezőgazdaság fejlettségi szintjét a nemrég csatlakozott országokban vizsgáló felmérések eredményeit ismertetve kitért az emberi és műszaki innováció fontosságára, egyenrangúságára, a kutatás és a fejlesztés egységes szemléletére, az alaputatás és a gyakorlat együttműködésére. Kiemelte a humán tőke fontosságát, a TUDÁS-ban jelölve meg a legfontosabb kitérési lehetőséget. „A tudás gyökerei keserűek, de gyümölcssei édesek” - idézte egykori professzorát tanulásra, kutatásra, publikálásra, egyszerűen tudományos munkára biztatva az ifjú szakembereket. A tudományos könyvkiadásnak pótolhatatlan szerepe van a fejlesztésben, az újabb tudományos eredmények létrehozásában és gyakorlati alkalmazásában.

A megnyitó után előadásokkal folytatódott a rendezvény. Először dr. Gergely Sándor egyetemi tanár előadását hallgathatták meg az érdeklődők „A vidékfejlesztés perspektívái” címmel. - A professzor úr azonos című könyve a rendezvény arúknivalatát gazdagította. - Vetített táblákkal, adatokkal szemléletesen tett előadásában az egyes régiókra lebontva elemezte az elmaradottság mértékét és okait. Az okokat általában az alacsony foglalkoztatási rátában - amely jóval alacsonyabb a munkaképes korúak körében, mint az EU átlag, ezen belül a fogyatékosok foglalkoztatása és a romák munkalehetőségei még elszenvedhetőbb képet mutatnak -, az agrárfoglalkoztatás csökkenésében, az együttműködési készség hiányában az egyének, a települések, megyék, térségek, régiók szintjén egyaránt, és egyes térségek lakosságának nagyfokú alkoholizmusában látja. -Magyarországon legalább másfél millió ember érintett! - Ez is egyik oka a leszakadó térségek versenyhátrányának. Minden vonatkozásban Észak-Magyarország mutatói a legrosszabbak. - Békés megye adatai sem valami fényesek! (A szerző) - Vizsgálódása kiterjedt a vállalkozásokra, a képzésre, a tudományos kutatók számára, az innovációkra. A legjobb helyzetben ilyen szempontból a főváros van, de országosan az EU átlagához képest az egyes területeken akár 30-50%-os elmaradás is tapasztalható.

Szokás a jól képzett szakmunkások hiányáról és a diplomás túlképzésről beszélni, holott egyik sem létezhet a másik nélkül. A műszaki- és agrárértelmség a magas színvonalú szakmunkásképzés letéteményese és az innovációk motorja. A humán értelmség pedig kultúránk fenntartója, értékeink őrzője, amely értékek megőrzése, átadása révén többek közt a vidékfejlesztés szolgáltató ágai-

nak, a vidéki, falusi turizmus tartalmassá tételében is pótolhatatlan szerepet játszik. Egyet érthetünk tehát a professzor úr adatokkal alátámasztott megállapításával: Nem a diplomások száma sok - az EU átlagnak kb. fele -, hanem a fejletlen gazdaság nem tudja felszívni a képzett munkaerőt.

Azonban nem csak a képzés és a foglalkoztatási politika, valamint a műszaki-technikai innováció fontos, de szükség van egy alapvető szemléletváltásra is mind helyi, mind regionális, mind országos szinten. Szolgáltató társadalomra van szükség, ahol a gazdaság a kölcsönös előnyök alapján az egyének és csoportok egymás számára végzett szolgáltatásain alapul. Mert minden ember fogyasztó és szolgáltató - vagy termelő, de akkor a termékével szolgáltató - egy személyben. A szemléletváltást az alapoknál, települési szinten kell elkezdni. Szolgáltató és vállalkozásbarát önkormányzatokra van szükség, a hivatali bürokráciát csökkentő szervezeti-működési átalakításra. A település maga is „termék”, amelyet el kell adni megfelelő image kialakításával, komoly marketing munkával serkentve az innovációt, ösztönözve a fogyasztást.

Fontos a tervezés, a saját elképzelés. A jövőt nem lehet segélyekre, pályázatokra alapozni. Mindenki találja ki önmagát! Nagyvonalú, de megvalósítható tervek kelljenek, mert: „Aki csak a lába elé néz, nem látja a horizontot; aki csak a horizontot nézi, nem látja az akadályokat” - zárta gondolatait Gergely professzor.

A másik előadást Takácsné Hájos Mária, a Tessedik Főiskola szarvasi mezőgazdasági karának tanára tartotta az alternatív gazdálkodás lehetőségeiről, ezen belül a gyógynövénytermesztésről. Erről szól a rendezvényen bemutatott és általa dedikált könyve is. Magyarország Európa gyógynövénykertje. 330 a természetben vadon élő faj létezik nálunk, de a termesztett fajokban is világsők vagyunk. Erőfölényben vagyunk, de ezt a versenyelőnyt csak a megfelelő minőség biztosításával őrizhetjük meg. Az EU szabályzata kedvezőbb, mint más termékek esetében. A konkurencia az EU-n belül nem túl nagy, Franciaország és Spanyolország gyógynövénytermesztése jelentős - de meg sem közelíti a miénket -, az igazi veszélyt Magyarország pozícióira inkább az EU-n kívüli országok, Románia, Bulgária és Kína jelentik az unió nagy felhasználói piacán. A kedvező éghajlat, a vadon termő és természetből gyógynövények széles fajtaválasztéka és az ezt még tovább javító nemesítés a minőség záloga, ha emellett figyelünk a termesztési körülmények vegyszermentességére, s a kissé drága bevizsgálásra sem sajnáljuk a pénzt, hogy ellenőrzött bio terméket állíthassunk elő.

A szántóföldi növények túltermelése miatt a termelésből kivont területeken át lehetne állni a gyógynövény termesztésre. Ez 10-12 ezer új munkahelyet jelenthet országszerte. A vidékfejlesztésben ez nagyon sokat jelenthet! A támogatás rendszere még nincs egészen kidolgozva, de erre a termékre is érvényes a földalapú és a családi gazdaságokra adható támogatás, valamint a speciális fajonkénti támogatás, amely a már említett drága bevizsgálás költségeinek 50%-át téríti. Meg kell szervezni a képzést, termelés, felvásárlás, feldolgozás, értékesítés és minőségbiztosítás rendszerét. - Ehhez adhat jó alapot Hájos Mária előadása és itt bemutatott könyve.

Az előadások után a résztvevők a Bowling-pálya éttermében ebédeltek, majd az iskola diákjainak műsorával folytatódott a rendezvény, akik már az előadások szünetében is verssel, népdalokkal és néptáncokkal szórakoztatták a közönséget. A szünetekben és az előadások után alkalom nyílt a szakmai találkozó résztvevői számára a kötetlen beszélgetésre, az előadók könyveinek dedikáltatására, és az ismerkedésre a Szaktudás Kiadó, a Mezőgazda, az Agroinfo és más kiadók könyveivel. Mindazokkal, amelyeket a Könyvistálló és partnerei forgalmaznak. A témaválaszték nagyon széles volt az állattenyésztéstől az állatorvoslástól, a növénytermesztésen, kertészetben, vadgazdálkodáson, környezetvédelmen, közgazdasági és európai uniós, valamint vidékfejlesztési, élelmiszeripari kiadványokon, szaktudományos, ismeretterjesztő és hobbi könyveken át a néprajzi, honismereti kiadványokig.

Az érdeklődők lelkesen válogatták és vásárolták az ezúttal kedvezményesen kínált könyveket, mert jól tudják, nagyon is igaz a rendezvény szlogenje, amely szerint: „A Szaktudás meghozza gyümölcsét!”

HÍREK A KÁRPÁT-MEDENCÉBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

A kolozsvári Sapientia erdélyi Magyar Tudomány Egyetem előtt „NEM” transzparencsokkal és „hazaáruló” kiáltásokkal fogadták Eörsi Mátyást az SZDSZ politikusát, aki előadást akart tartani, „Kolozsvár és a tágabb régió perspektívái az EU-ban” címmel. A tiltakozók a december 5-i népszavazásra emlékeztették a politikust amikor pártja az MSZP-vel együtt a „nem” mellett kampányolt.

Az EU külügyminiszterei március 16-án úgy döntöttek, hogy Horvátország nem kezdheti meg csatlakozási tárgyalásait. Ennek fő oka az, hogy nem adták ki Hágának Ante Gotovina tábornokot, akit az ENSZ háborús bűnösnek, de déli szomszédaink népe az 1991-1995 között folyt háború hőségnek tart. Egyébként nincs arra konkrét bizonyíték, hogy a tábornok Horvátország területén bujkál. Horvátország csatlakozása az egész régió számára kiemelt érdek, és Magyarország szerint a tárgyalások elhalasztása kockázatos döntés volt a térség integrációja szempontjából.

A szlovák parlament befejezte azt a törvényalkotói munkát, amely a történelmi egyházak egykoron államosított vagy elkobzott vagyonának visszaigénylését szabályozza. A zömmel magyar hívőket tömörítő református egyházat a kollektív bűnösség elve, a benesi dekrétumok alapján fosztották meg annak idején minden vagyonától.

Böjte Csaba az erdélyi árvaházak és gyermekvédelmi központok alapítója nagybőjti lelkigyakorlatot tartott a budapest-zuglói Pádai Szent Antal templomban. A háromnapos lelkigyakorlaton zsúfolásig megtelt a zuglói templom. Böjte Csaba a szeretet, és az egymás felé fordulás fontosságát, a nemet mondás halálával szemben az igenek megtartó erejét hangsúlyozta. „-Sokszor elmondtam: a magyar fiataloknak igent kell mondaniuk a szerelemre, a házasságra, a gyermekvállalásra, a vállalkozásra, a barátságra – és igent kellene mondaniuk a határon túli magyarokra is. A „nemek” a halál szövetségesei, míg az „igenek” az élet társai –összegezte a december ötödikében megnyilvánuló lelki tanulságokat Böjte atya.

„... december ötödike után elgondolkodtam, vajon én a mi erdélyi határainkon túl élő magyarokkal – például a moldvai csángókkal – szemben hogyan viselkedem? Rájöttem arra, hogy én is nagyon sokszor mondtam nemet a kéréseikre, hiszen többször is jelezték, kérték, hogy segítünk rajtuk. A népszavazás másnapján, december 6-án és hetedikén kértem a gyerekektől, hogy csináljon mindenki egy-egy csomagot – össze is gyűlt 800 – én pedig elmentem Moldvába, és a csángó gyerekek közt szétosztottam. Megfogalmazódott a vágyuk, hogy szeretnének egy iskolát. Bennem december ötödike megérlelte: a „nemre” egy igennel kell válaszolni, és ez az igen a moldvai csángók kérése lesz. Így vettünk egy telket, közel 15 hektárosat, ahová egy iskolaközpontot szeretnénk építeni. Május 15-én tesszük le az alapkövet Rekecsinben, az eseményre meghívtuk Mádl Dalma asszonyt és az európai parlamenti képviselőket. Részemről ez az iskola lesz a válasz december ötödikére” – mondta Böjte Csaba ferences atya a lelkigyakorlaton, az „igenek” örömeinek üzeneteként.

Kulák-balladák

Sághy Gyula filmrendező-fotóművész dokumentumfilmje a hortobágyi kitelepítésekről

Sághy Gyula neve nem ismeretlen városunkban, minthogy Kulák Golgota című megrázó fotóalbuma gyomaendrődiek közreműködésével és támogatásával készült, a közelmúltban pedig a Bölcsőtől a Koporsóig c. kiadványa kapcsán keresett fel bennünket a város kiválóságainak egykori szülőhelyét, lakóhelyét és munkáit fényképezve. Hivatás-szerűen végzi múltunk és kultúránk fehér foltjainak föltérképezését. Március 20-án Budapesten a MOM Művelődési Központjában díszbemutatót vetített új filmje: Hortobágyra hurcoltatott címmel az 50-es évek kitelepítettjeinek kálváriáját mutatja be. Sokan úgy vélik, hogy az egykori „uralkodó osztály” tagjait és családait telepítették a kietlen magyar pusztára földet művelni, rizst termesztetni. A valóságban a Dunántúl déli határsávjából, Somogyból és Baranyából ártatlan gazdacsaládokat – karonülő gyerekeket és aggastyánokat is – telepítettek oda a Tito Jugoszláviajával kezdődő háborús hisztéri-

ában. Itt csak egy mondatot hadd idézzünk az egyik, akkor éppen várandós asszony visszaemlékezéseiből: „Csattant a gumibot az arcomon, és négy fogam kiesett ott a helyszínen” [mert nem tudta teljesíteni a kiszabott normát]. A filmre még — sok tanulsága miatt — a közeljövőben visszatérünk. A bemutatót Orbán Viktor volt miniszterelnök és Zimányi Tibor, a Recski Szövetség elnöke nyitotta meg a színiig megtelt díszteremben.

Szilágyi Ferenc

RENDELKEZŐ NYILATKOZAT A BEFIZETETT ADÓ EGY SZÁZALÉKÁRÓL

A kedvezményezett technikai száma:

0011

A kedvezményezett neve:

Magyar Katolikus Egyház

Evangélikus Oldal

... bár a zsidóktól való félelem miatt az ajtók zárva voltak, eljött Jézus, megállt középen, és így szólt hozzájuk: „Békesség néktek!”
János 20,19

Kedves Olvasó!

A feltámadás utáni evangéliumi elbeszéléseket olvasva szinte mindig ugyanaz a kép tárul elénk. Az, ami szinte végig vonul az összes evangéliumon, már Jézus működésének kezdetétől.

Szinte sajnálkozunk a történeteket hallva mennyi értetlenség vette Őt körül. Még a legszűkebb tanítványi kör is megbotránkozva áll mestere előtt, hiába is próbálja Jézus felkészíteni őket az eljövendőre. Talán sejtjük bánatát, amikor az egymással veszekedő tanítványokat hallja, és érezzük is ezt Jézus szavaiban, amikor a fogadkozó Pétert inti keményen szólva. Bár követték Őt, útját mégis magányosan kellett végigjárnia, nem volt támasza, még az utolsó éjszakán sem, aki együtt virrasztott volna vele halála előtt. Hiába magyarázott, hiába szólt előre haláláról és feltámadásáról.

Az első Nagypénteket követően is az ebből fakadó rettenetes üli meg a tanítványokat. Elmarad a nagy felismerés: 'De hiszen erről beszélt nekünk!' Nincs tovább. Széledő, vagy a félelemtől bénultan magukba zárkózó tanítványokkal találkozhatunk. Még a feltámadást követően is nehezen omlanak le a kétségbeesésük és elveszetségük építette falak.

Olvashatjuk, hogy a tanítványok félve gyűlnek össze, eldugott hátsó szobában bezárkózva. Nem is Jézust várják, hanem a pillanatot, amikor vesztüket akarva újra rájuk tör a templomórség, hogy őket is elhurcolja. Hol is van az az elsőprő erő, amivel útjára indul a feltámadás evangéliuma? Remegő hangú, szánalmas, ijedt és megvert kis sereglet ez, akikben még mindig erősebb a nagypéntek tragédiája utáni sokk, mint a Jézus szavába, ígéretébe kapaszkodó hit: az új élet, a feltámadás és örök élet Jézusi jóvondolése. Eddig úgy gondolták, hogy elrontották az életüket, amikor a Názáreti tanítványai lettek, s most az üres sírról és Magdalai Mária Jézussal való találkozásáról tudomást szerezve is csak a tanácstalanságuk érezhető. Még fogalmuk sincs arról, hogy ők egy új élet birtokosai, és nem kell szégyellniük Krisztus evangéliumát, hanem inkább hirdetniük kell.

És a zárt ajtók ellenére megérkezik közéjük Jézus, és megáll középen. Nem ment el, nem távolodik, hanem újra közéjük lép. Ez az a hely – írja Luther – amikor Vele együtt Isten országa újra

közöttük van.

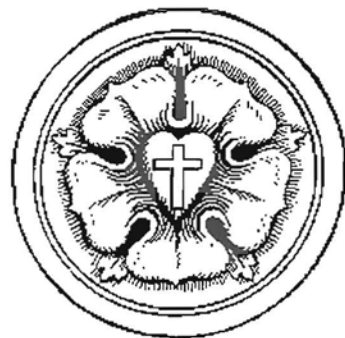
Megmutatja, hogy az maradt, aki volt: a tanítványait szerető, az elveszettet sem feledő Jézus Krisztus. Ő a kezdeményező, szeretetét soha fel nem adó Úr. Aki, ha a tanítványai hűtlenkednek is, hű marad. Ő az, aki az események és a tanítványi kör közepén áll. Nem néma jelenés, hanem beszélő Úr ő. Megszóal, és a régi köszöntést mondja: Békesség néktek! Félelem és bizonytalanság helyett békesség és biztonság.

Ma is sokan vannak, akik zárt ajtók mögött élnek, saját félelmeikből épített falak között. Életerünk pedig tökéletes táptalaja ezeknek a félelmeknek. Honnan is meríthetnénk bátorságot, amikor embertől és Istentől való függetlenség ideájával hajszoljuk magunkat, de minduntalan korlátainkba ütközünk? A tudatosan kiüresített és függetlenített szív után nem marad más, csak a végtelen kiszolgáltatottság.

Isten békessége azonban képes kiűzni szívünkéből a félelmet. Az Ő szeretete ehhez a kulcs, amire nyugodtan bízhatjuk életünket. A feltámadás evangéliumában megnyilvánuló szeretete, és ahogyan újra meg újra utána indul a szerető közelsége nélkül magába roskadó embernek, hogy felemelve a szabadulást nyújtsa.

Ehhez azonban Jézus kell, hogy az Ő megillető helyre, életünk középpontjába kerüljön. Vele a középpontban szava valódi békességet teremt.

Horváth Z. Olivér
evangélikus lelkész

Gyülekezeti alkalmaink:

Istentisztelet:

vasárnap 9 órai kezdettel a gyülekezeti teremben
(Minden hónap 2. vasárnapján úrvacsorai alkalommal.)

Gyülekezeti Bibliaóra:

csütörtökönként: 14.15 órai kezdettel

Húsvét ünnepét megelőzően postáztuk gyülekezeti körlevelünket Testvéreinknek. Amennyiben evangélikusként nem jutott el Önhöz sem ez, sem a decemberi levelünk, akkor feltehetően nincsen bejegyezve a gyülekezetünk névsorába. Kérjük ebben az esetben keresse a kapcsolatot, hogy a névsorba felvehessük, és a következő körlevelet Önnek is eljuttathassuk.

Hivatali elérhetőség

Telefonon egyeztetett időpontban.
Telefonszám (hétköznap 9-17 óra között): 56/352-437

Alkalmainkra minden Testvérünket és Érdeklődőt szeretettel várunk!

RENDELKEZÉS A BEFIZETETT ADÓ EGY SZÁZALÉKÁRÓL

Szeretettel kérjük Testvéreinket, hogy adójuk 1%-ával támogatassák a **Magyarországi Evangélikus Egyházat**, ezt úgy tehetik meg, ha személyi jövedelemadó bevallásukhoz nyilatkozatot csatolnak, melyen feltüntetik a kedvezményezett technikai számát. Ez a Magyarországi Evangélikus Egyház esetében: **0035**.

Támogatásukat egyházunk nevében hálásan köszönjük!

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK GYÁRTÁSA
EGYEDI MÉRETE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

W SZONDER W

Kereskedelmi és Szolgáltató Kft

Cipőtalpbélés gyártás

Kéreg forgalmazás

Üzem: 5502 Gyomaendrőd Fő út 81/1

T/Fax: 06-66 386-037

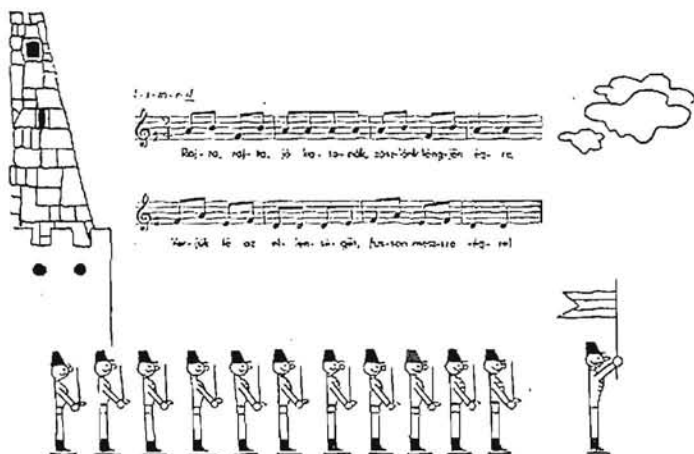
Mobil: 06 20 451 1944

Amikor március 15-ét április 4-én ünnepeltük...

Az elmúlt történelmi időszakban április 4-e nagyobb nemzeti ünnepnek számított, mint a ma-

gyar szabadság nemzeti ünnepe. Pedig az úgynevezett felszabadulás nem a Magyar Nemzet ünnepe, hanem a Szovjetunió diadala volt. Március 15-ét az óvodákban, iskolákban és a magyar

élet minden területén megemlékezés formájában tartottuk meg.

Mit is ünnepeltünk április 4-én? Azt, hogy a magyarországi fegyveres harcok Nemesmedves oszt-
rák-magyar határ menti faluban fejeződtek be a szovjet katonák segítségével 1945. április 4-én. (A magyar szabadságharcot is orosz cári sereg segítségével verték le 1849-ben).

1945. április 4-én szokatlan eseménynek számított a harangszó, a nemzeti zászlók kitűzése és a hangszórók hangos jelentései (hiszen éppen nagypéntek volt akkor). Vége a háborúnak! Örvendeztünk.

Kik voltak a magyarok ellenségei a történelmünk során? A gyermeki tudat szerint is a törökök; a labancok, akik a Habsburg császár katonái voltak, akik a szabadságharc leverői voltak orosz cári hadsereg segítségével; később a fasiszták.

A hazafiság tartalmát az ellenség kiűzése jelentette, bár ezt a feladatot jelen esetben nem a magyarok, hanem a szovjet hadsereg teljesítette, akik azután sem vonultak hazájukba, hanem itt töltötték a mőzesi 40 évet hazánkban, baráti alapon, nehogy ellenséges hangulat legyen köztünk. Őrizték a békét...

Mivel a gyermeki tudatban az ellenség fogalma magyarellenesség – nemzetellenességben jelenik meg, így harci játékokban ellenség szerepet senki se akarta vállalni. Egy ovis gyermek rajza az egri vár védelmét ábrázolta. Pontosan a török basa lefejezését. A várvédők sőt még az ellenséges basa is vidámnak látszott. Felfelé görbülő kifli szája volt mindenkinek, még a kép alakulását figyelő gyerekeké is. Vidultak a magyar győzelem miatt. Hála az Egri csillagok filmsorozatnak.

Egy április 4. ünnepünkre meghívtunk egy katonatisztet a Kiegészítő Parancsnokságról. Csoportom – a nagy csoport – a megelőző március 15-i megemlékezés harci dalait (Kossuth nóták, katonadalok, toborzók, huszár nóták) énekelte. Közben a katona bácsira is figyeltem. Önkéntelenül is a dalok ritmusát lépés ritmusban lábfej dobbanással kísérte. Győzelemnek éreztem... A gyerekek kérdései is arra irányultak, hogy hány ellenséget kergetett el a katona bácsi? A hazafiság csíráját éreztem kérdéseikben, és ezt jó jelnek tartottam.

Kedves gyerekek! Daloljátok vidáman a kis csatadalt és őrizzétek meg magyar nemzeti gondolatokat, érzéseiteket! A mai időkben magyarnak maradni a legnagyobb győzelem!

Szeretettel: Gabi óvó néni

Csődörös huszárak

A képen középen Oberleutnant (főhadnagy) Kokovai András, balján Korporál (tizedes) Hornok Máté, jobbján Korporál Hunya Imre.

Hornok Máté 1911-ben vonult be a Temesvári 7-es Divízióhoz. A kép a háborút megelőző években készült.

Fiatalokról fiataloknak

Vallomás a Nagykunságról

Mit is írhatnék? Mit is írhatnék egy hatalmas, sivár pusztáról, ahol csak az egymást követő kisebb-nagyobb települések elsuhanó házai törik meg a monoton egyhangúságot?! Ahol a vályogépületek düledező falai éppúgy tükrözik a nyomorúságot, mint a megfáradt öregek lassú, vontatott sétája. Ahol a táj és az apróbb falvak ugyanolyan kietlenek... mégis mit lehet erről írni?!

Hát pont ezt!... hogy sivár, hogy kietlen, hogy üres...és mégsem érezzük ilyennek. Mert igazából nem is ilyen. Ez csak álca, amivel megtéveszti a figyelmetlen nézelődőket. De ez az álca lehullik, csak akarnunk kell. Akarni kell látni a jót, a szépet, az értékeset. Mert van belőlük bőven... még itt is.

Magam is alföldi gyerek vagyok. Tudom milyen a síkság. Legalábbis azt hittem. De azt sosem gondoltam volna, hogy ilyen is tud lenni. Utunk messzire vezet. A hegyekbe. De előtte át kell vágnunk ezen a hatalmas területen, a Nagykunságon.

A pusztá pusztá marad álca nélkül is. De már nem is olyan kopár. A meszesességben fák, sőt erdők bontakoznak ki. Előttünk óriási részen megművelt parcellák, valamelyik frissen felszántva, valamelyik elhanyagolva. Egy traktor mellett haladunk el, ami épp' most szántja fel az út közelében álmosan elnyúló földet. Már félig készen is van, és milyen vicces!...felszántotta a dombot is. Csak most veszem észre, hogy van domb is. Errefelé igen furcsa, hiszen nem sok „nőtt ki” a földből. A szürke háttérbe igencsak beleolvad az a három szürke kis nyúl, amelyik a szántóföld közepén ülve lakmározik. Gondolom, nem sok élelmet találnak ilyenkor télen. Már kezd nyomasztóvá válni ez a háborítatlan nyugalom, amikor végre elérkezünk az első településhez. Na, majd itt aztán ámulhatok-bámulhatok!... gondoltam én naivan. Persze félig-meddig igazam lett, mert tényleg elámultam. A falu olyan volt, mint valami kísértetjárta hely. Apró házak, apró udvarok, sok közülük kerítés, fedél, és fal nélkül. Egy-két öreg csoszogott az utcán, vagy álldogált háza előtt. Tekintetük sokat elárult, öröm abban nem volt.

Az egyetlen izgalmas dolog az erődítményszerű – a házakhoz képest gígaszi méretet öltő – templom volt. És az, hogy a temetőt nem kerítették be. Ott árválkodott, mint valami gazdátlan, elhagyatott hely. Megállapítottam: ez itt református vidék.

Nem akarok tovább menni! Ennyi ebből elég volt! De aztán csak hajtott a kíváncsiság: vajon mindegyik ennyire lepusztult? A választ szerencsére hamar megtaláltam: nem. Sőt ahogy egyre több és több településen áthaladtam, élvezni kezdtem ezt, hogy mindig találom valami olyat, amit már az előzőekben is láttam. Az óriási templomot, a

bekerítetlen temetőt, a rozoga kalyibát, a lelassult, öreg embereket. Ezek mind-mind visszatérő elemek, ezek már jellegzetességek. Persze mindig láttam újat is. Egy-egy modernebb épületet, városközpontot, újabb utakat, a városon kívül lovardákat gyönyörű lovakkal. Ahogy haladtunk egyre összetettebb és szebb lett a táj és vele a város, a lakók is. En is kezdtem jobban érezni magam.

Aztán az egyik településen a központba kellett bemennünk, hogy onnan folytassuk utunkat. Ott megláttam! Olyan kecses, olyan csodálatos volt. Hatalmas tömege egyáltalán nem tűnt nehézkeseznek, inkább csak kihangsúlyozta vele felsőbbrendűségét; s valóban kitűnt a többiek közül. Körülötte park és szobrok. Mi ez? Valami század eleji palota vagy színház? Nem. Ez csak a: KÖZSÉGHAZA. Mégis annyira szép és tiszta, ki gondolná, hogy csak egy egyszerű közintézmény. Ráadásul az volt az érzésem, hogy én már jártam is itt. Vagy ez is csak egy jellegzetesség? Mint később kiderült: igen. De tekintélye szememben semmit sem csökkent. Kezdték érdekelni, milyen meglepetéseket tartogat még számomra ez az út.

Nem sokkal azután, hogy elindultunk, édesanyám így szólt: „Figyelj! Inentől kezdődik a Nagykunság!”

Na, persze. Mert az csak úgy el tud kezdődni, aztán meg hirtelen vége szakad. Vége lesz és kezdődnek a monumentális hegyek, átrajzolódik a városok képe, megjelennek az útszéli Krisztuskeresztek és a kereszt a templomok tetején, mintegy jelezve, hogy ez már katolikus vidék. Na persze.

Akkor ámultam el legjobban, amikor ez bebizonyosodott. Amilyen gyorsan elkezdődött, olyan gyorsan vége is lett. Mikor anya szólt: „Na eddig tartott...” oldalra néztem és megláttam egy teljesen más vidéket. Más emberek, más városok, és később még a hegyek is előbukkantak. Nem volt

ismerős. Idegennek éreztem mindent és mindenkit. Mit keresek itt, csak egy betolakodó vagyok. Bezzeg az előbb még minden az enyém volt, mindent ismertem. Furcsa. Sosem gondoltam volna, hogy ilyen könnyen kicsúszik alólunk az egész. Pedig megtörtént, kicsúszott. De én nem felejttem el. Mert annyira jellegzetes, annyira más vidék;

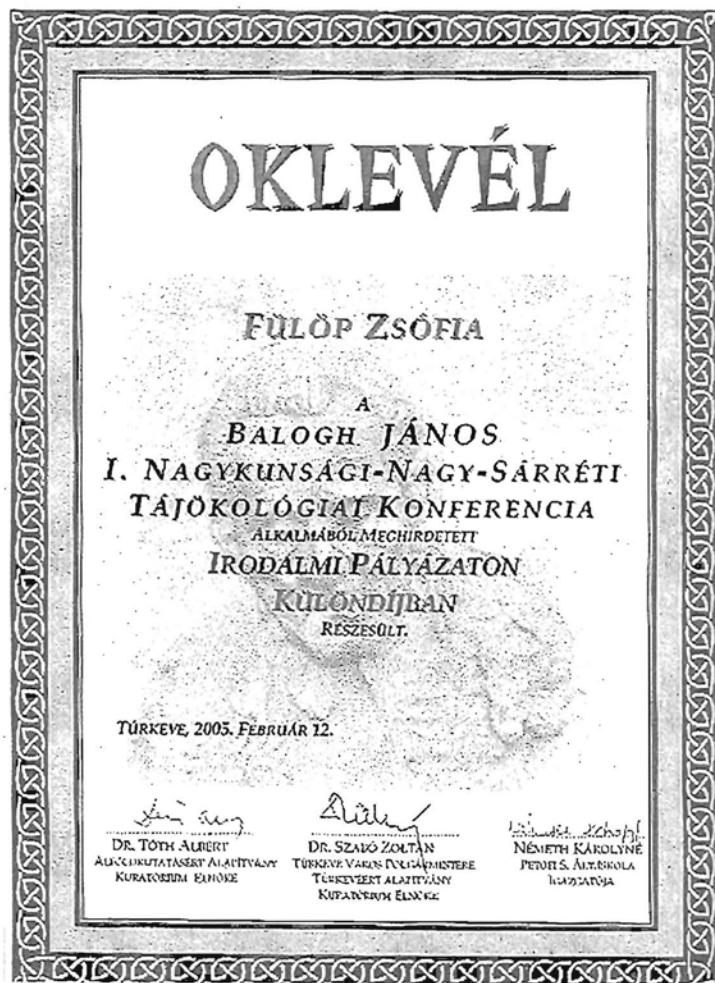
Tele izgalmas, szép résszel és sivár nyomorúsággal.

Tetszett... nem tetszett. Ugyan már, csak el tudom dönteni?! Nem! Nem tudom eldönteni. Nem egyértelmű. De ez nem azt jelenti, hogy közömbös vagyok iránta. Csak nem tudok dönteni. De ez nem is igazán fontos most. Az viszont igen, hogy történt valami. Valami, ami megfoghatatlanul beleivódott a képzeletembe. Valami, ami nem hagy nyugodni, hiába telnek a napok. Furcsa ez, de elkezdett érdekelni... a NAGYKUNSÁG.

FÜLÖP ZSÓFIA

Kner Imre Gimnázium és Kereskedelmi Szakközépiskola tanulója,
11. OSZTÁLY

Az írás az alábbi oklevél tanúsága szerint irodalmi pályázaton különdíjat kapott.

Prodalni oldal

folytatás a címlapról megjelenik a Szépség koldusa, a mester, Juhasz Gyula ajánlásával.

József Attila Isten kegyelméből való költő... nagy fiatalsága olyan ígéretekkel teljes, amelyeknek a beváltása... őt a jövődö magyar poézis legjobbjai és legigazabbjai közé fogja emelni..."

Előtte még sokat kell tanulnia, tapasztalnia... szenvednie. Hiszen ott a Lázadó Krisztus miatti meghurcoltatás, a Tiszta szívvel, amely következményeivel fordulópontja életének.

Pest, Bécs, Párizs... növekedés és nélkülözés... Háta mögött a Nem és kiáltok, a Nincsen apám, se anyám c. kötetekkel, s a magánélet válságos periódusaival. Fellobbanó és kihunyó szerelmek, szanatórium, neuraszténia grávisz.

A gazdasági válság idején az illegális Kommunista Párt tagja, mellyel néhány év múlva megszakítja a kapcsolatot. Mellőzések, magáramaradottság, feszült idegállapot. Orvosai 1932-től csöndes skizofrénnak tartják. Pszichoanalitikus kezelések, a freudizmus nézetei, s közben nagy gondolati költemények: A város peremén, Elégia, Óda, Téli éjszaka... Költészetének kulcsszavai: csönd, nedves, nehéz, merev, kés, vas, fagy, tél, sötét, homály, éjszaka... később már: gyermek-felnőtt férfi; kín, szenvedés – boldogság, játék; csalódás, csalás – hűség, rács, ketrec, börtön, - végtelen idő és tér; bűn, büntu-

IMÁDSÁG MEGFÁRADTAKNAK

Alkotni vagyunk, nem dicsérni.
Gyerekeink sem azért vannak,
hogy tiszteljünk bennünket
s mi, Atyánk, a te gyerekeid vagyunk.
Hiszünk az erő jó szándokában.
Tudjuk, hogy kedveltek vagyunk előtted,
akár az égben lóksz, akár a tejben,
a nevetésben, sóban, vagy mibennünk.
Te is tudod, hogyha mi sírunk,
ha arcunk fényét pár könnyecsepp kócolja,
akkor szívünkben zuhatagok vannak,
de erősebbek vagyunk gyöngye életünknel,
mert a fűszálak sose csorbulnak ki,
csak a kardok, tornyok és élő igék.
Most mégis, megfáradván
dicsérettel keresünk új erőt
s enmagunk előtt is térdet hajtunk, mondván:
Szabadíts meg a gonosztól.

Akaram

ISTEN

1
Hogyha golyóznak a gyerekek,
az isten köztük ott téntereg.
S ha egy a szemét nagyra nyitja,
golyóját ő lyukba gurítja.

Ő sohase gondol magára,
de nagyon ügyel a világra.
A lányokat ő csinostítja,
friss széllel arcuk pirostítja.

Ő vigyáz a tiszta cipőre,
az utcán is kitér előre.
Nem tolakszik és nem verekszik,
ha alszunk, csöndesen lefekszik.

Gondolatban tán nem is hittem.
De mikor egy nagy zsákot vittem
s ledobván, ráültem a zsákra,
a testem akkor is őt látta.

Most már tudom őt mindenképpen
minden dolgában tetten értem.
S tudom is, miért szeret engem –
tetten értem az én szívemben.

ISTEN

Láttam, Uram, a hegyeidet
s olyan kicsike vagyok én.
Szeretnék nagy lenni, hozzád hasonló,
hogy küszöbödre ülhessek, Uram.
Odatenném a szívemet,
de apró szívem, hogy tetszene neked?
Roppant hegyeid dobogásában
elvész az ő gyöngye dadogása,
mért nem tudom hát sokkal szebben,
mint a hegyek és mint a fűvek,
s ágyam alatt hál meg a bánat:
szívünkben szép zöld tüzek égnek,
hogy az elfáradt bogarak mind hazatalolnak, ha esteledik,
s te nyitott tenyérrel, térdig csobogó nyugalomban
ott állsz az útjuk végén –
meg nem zavarlak, én uram,
elnézel kis virágaink fölött.

2
Én már fiatal ember lettem,
a boltba gyerek megy helyettem.
De ha néki valami kéne,
a boltba én futnék el érte.

Fütyörészve a szép időben,
esernyő nélkül az esőben,
a kocsitúton lenn szaladnék,
magamra kabátot se kapnék.

De az autót frissen, fűgőn,
ha nem is töfföl, kikerülném.
Hisz ha valahogy elgázolna,
hiába mentem én a boltba.

Megválogatnám a portékát,
ahhoz mennék, ki olcsóbbért ad.
S mielőtt akármit elhoznék,
hosszan, sokáig alkudoznék.

Aztán, hogy Néki odaadnám,
jó kedvét meglátnám az arcán.
Szeme csillogna, megköszönné,
mást nem is küldene boltba többé.

dat, bűnbánat – bocsánat egymást kiegészítő egysége.

A semmi, űr, hiány – s szemben az értelem, rend, szabadság, béke, boldogság, játék, idill.

A bomló elme s a tökéletesen megalakított versek különös egysége. Ahogyan az orvosi szakvélemény is megállapítja: „a művön inkább csak a fenyegető elmebetegség érintése látszik.”

Közösséghez tartozás, elfogadottság, „a szép jóság s a szelid értelem”, az emberi lét teljessége utáni vágy – családdal, társal – „menedék – keresés”...

„Jó volna megint együtt lenni veletek – írja barátjának halála előtt nem sokkal Balatonszárszóról. Sokat változtam, talán egészen megöregedtem. Hozzá kell most szoknom újból a világhoz. Talán sikerülni fog...”

Hite, istenélménye nem nyújtott megnyugvást, amit életkörülményeivel és „örökölt vallásával” magyaráznak: a görögkeleti vallásban nyugodalmat nem lett, csak papot, írja magáról. Sík Sándor szerint: „Istenélménye végigkíséri a pályán. Csak az Istenhez való viszonya változik, nem maga az istenkép.”

József Attila harminckét évet élt. Költészete örök, hatása rendkívüli.

Pilinszky János ezt írja a már említett József Attila emlékkönyvébe c. írásában:

„Mikor meghalt, nem volt semmije. És ma költők tudják csak igazán – egész világ a birtoka: fűszálak és csillagok, sőt a szótár egyes szavai, amiket büntetlenül senki el nem vehet tőle.”

Polányi Éva

CSÖNDES ESTÉLI ZSOLTÁR

Ó Uram, nem bírom rimbe kovácsolni dicsőségedet.
Egyszerű ajakkal mondom zsoltóramot.
De ha nem akarod, ne hallgasd meg szavam.
Tudom, hogy zöldél a fű, de nem értem,
minek zöldél, meg kinek zöldél.
Érzem, hogy szeretek, de nem tudom, kinek a száját
fogja megegetni a szám.
Hallom, hogy fú a szél, de nem tudom, minek fú, mikor
én szomorú vagyok.
De ne figyelmezz szavamra, ha nem tetszik Neked.

Csak egyszerűen, primitíven szeretném most Neked
elmondani, hogy én is vagyok
és itt vagyok és csodállak, de nem értelek.
Mert Neked nincs szükséged a mi csudálásunkra,
meg zsoltóralásunkra.
Mert sértik füledet talán a zajos és örökös könyörgések.
Mert mást se tudunk, könyörögni, meg alázkodni,
meg kérni.

Egyszerű rabszolgád vagyok, akit odaajándékozhat az
a Pokolnak is.
Határtalan a birodalmad és hatalmas vagy meg erős,
meg örök.
Ó, Uram, ajándékozz meg csekélyke magammal engem.
De ha nem akarod, ne hallgasd meg szavam.

A KUTYA

Oly lompos volt és lucskos,
a szőre sárga láng,
éhségtől karcsú,
válytól girhes
szomorú derekáról
messze lobogott
a hűvös éji szél.
Futott, könyörgött.
Tömött, sáhajító templomok
laktak a szemében
s kenyérhéját, megymást
keresgél.
Ugy megsajnáltam, mintha
belőlem szaladt volna
elő szegény kutya.
S a világból nyüvönten
ekkor mindent láttam ott.

Lefekszünk, mert így kell,
mert lefektet az este
s elalszunk, mert elaltat
végül a nyomorúság.
De elalvás előtt még,
feküdvén, mint a város,
fáradtság, tisztaság,
hűs boltja alatt némán,
egyszer csak előbúvik
nappali rejtekéből,
belőlünk
az az oly-igen éhes,
lompos, lucskos kutya
és istenhulladékot,
istendarabkákat
keresgél.

Ízes Ízek

Április

Rakott paraj

2 kg zsenge parajt vízben többször átmosunk. Forrásban lévő szódadikarbónás, enyhén sós vízben 3 percig főzzük, majd lecsepegtetjük. Egy mély tűzálló tálat margarinnal kikenünk, az aljára parajleveleket teszünk, majd rá egy réteg zsemleszeletet. Meghintjük tört fokhagymával, borssal és meglocsoljuk csipetnyi sóval ízesített tejjel, reszelt sajttal, majd beborítjuk parajlevelekkel. A rétegezést többször ismétljük, a végén parajlevelekkel borítjuk és margarin darabokat teszünk rá. Lefedve közepes tűzön 25 percig sütjük, Tányérra szedve meghintjük reszelt sajttal.

Seidl Ambrus

VIRTUÁLIS VÁMKEZELÉS HELYBEN!

ELEKTRONIKUS VÁMKEZELÉS
AZ ÁRU UTAZTATÁSA NÉLKÜL

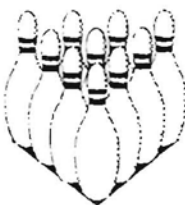
(EXPORT - IMPORT)

ELEKTRONIKUS VÁMKEZELÉS, INTRASTAT ÜGYINTÉZÉS,
KOMLETT VÁM - ÉS TERMÉKPÁLYA ENGEDÉLYEZÉSEK.
MINDEZ KEDVEZŐ FELTÉTELEKKEL!

További információ: 06-20-9815-771

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1. a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit.

Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszebéddel összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt árakon lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.800-forintért.

Telefon: (66) 282-048, (20) 9520-243

Növényvédelmi szakmérnök szaktanácsadási munkákat vállal.
Gyomaendrőd határában lévő földeken, a szükséges munkák szakszerű elvégzése mellett a vegyszerek beszerzését

és szállítását is vállalom:

PETRÓCZKI HUNYAD ÁRON

növényvédő szakmérnök

Gyomaendrőd Téglagyári Dűlő 511.

Telefon: 06-70-385-8918

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó
márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények
Hűtőszekrények, fagyasztóládák,
mosógépek, háztartási kisgépek

Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, zárok, lakatok

Fürdőkádkak, mosdók, csaptelepek, mosogatók

Villanszerelési anyagok

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd,

Ipartelep út 3.

(T/F: 66/386-614, 386-226)

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

Mezőgazdasági, Műszaki és
Szolgáltató Betéti Társaság,
Hunya, (Rákóczi u. 55-57.)

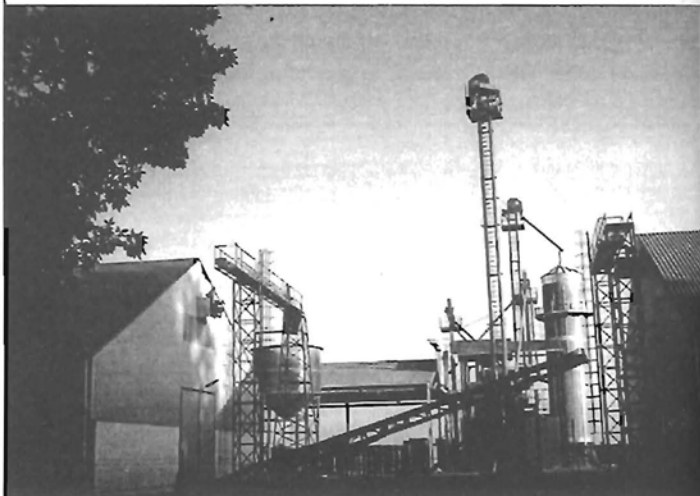
mezőgazdasági üzemek, kis-
termelők részére komplett
mezőgazdasági szolgáltatást
vállal.

Biztosítja a termeléshez szükséges műtrágyát, vetőmagot és vegyszert.

Vállalja a megtermelt növény tisztítását, szárítását, tárolását, értékesítését.

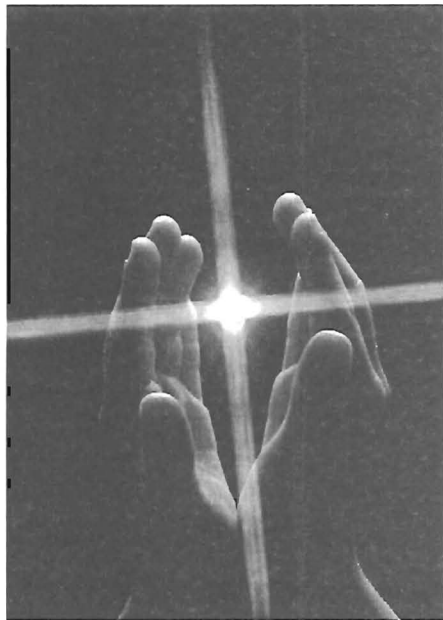
Érdeklődni lehet: 66/389-689 Tel/Fax, továbbá 66/532-610 sz és 66/532-611. sz. telefonokon.

E-mail: boti.bt@bekesnet.hu, boti.bt@mailbox.hu

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

*"Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még.
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség."*

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezzünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

Id. FARKAS MÁTÉ, aki Endrődön az Ifjúsági Lakótelepen élt, életének 91. évében, március 14-én befejezte földi pályáját és az örökké-

valóság honába költözött. Gyászolják: családja, ismerősei.

HANYECZ TERÉZIA, aki a Korányi utcában lakott, február 26-án 91 éves korában viszszaadta lelkét teremtő Urának, elköltözött az élők sorából. Gyászolják: rokonai, szomszédai, ismerősei.

KRAJCZÁR VILMOS, aki korábban az Apponyi utcában, majd a Petőfi utcában lakott, életének 50-ik évében hosszú, súlyos betegség után befejezte földi pályáját, elköltözött az élők sorából. Gyászolják: felesége, gyermekei, rokonai, ismerősei.

őzv. POHARELECZ LÁSZLÓNÉ OLÁH ILONA, aki Endrődön élt, 66 éves korában váratlanul visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolja: családja.

SZABÓ LAJOS, aki Hunyán a Táncsics u. 22. sz. alatt élt, 59 éves korában elhunyt. Gyászolják: gyermekei, unokái, testvérei és a rokonság.

SZUROVECZ ZOLTÁN volt endrödi lakos március 6-án 56 évesen, türelemmel viselt súlyos betegség után megtért teremtő Istenéhez. Gyászolják: felesége, két leánya és két testvére és a rokonai.

TÍMÁR EDE GYÖRGY Selyem úti lakos, február 25-én életének 84. évében rövid betegség után elhunyt. Gyászolják: felesége, fia és családja.

VÁRJÚ LAJOS, aki Hunyán a Sallai u. 14. sz. alatt lakott, 74 éves korában elhunyt. Gyászolják: gyermekei, unokái és a rokonság.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A gyászoló család köszönetet mond mindazoknak, akik id. FARKAS MÁTÉ-t utolsó útjára elkísérték.

Az endrödi Katolikus Központi Temetőben kriptasírhelyeket lehet vásárolni. További információ a plébánián hivatalos időben személyesen, vagy a 66/283-940-es telefonszámon.

Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

Az endrödi katolikus temetők takarítását, karbantartását támogathatjuk adományok felajánlásával:

Készpénzbefizetés az endrödi plébánián hivatali időben (munkanapokon 8-12), vagy az Endrödi Szent Imre Egyházközségért Közhasznú Alapítvány számlájára befizetéssel vagy átutalással. Számlaszámunk: 53200015-10003231 Endröd és Vidéke Takarékszövetkezet.

Az endrödi templomban, a katolikus szertartás szerint eltemetett halottakról 40 évre visszamenőleg, név szerint megemlékezünk halálójának évfordulójuk napján.

Szép és üdvös lenne, ha a gyászoló család, egy éven belül havonta, egy éven túl évente szentmisét ajánlana fel elhunyt szeretteikért.

Fényképalbum

Templomi énekkar a 60-as évek végéről - Sánta Antal káplán atya mellett a nemrég elhunyt Szurovecz Zoltán hajdani ministráns

Endrödi Polgári Iskola
1933

GAZDAKALENDÁRIUM

SZENT GYÖRGY HAVA

Információ gazdálkodóknak

Traktorosok felvonulása városunkban

A gyomaendrödi gazdatüntetést fotózta: Weigert József

Március 13-án megszületett a megállapodás a Kormány és a Gazdák között.

Hunya Lajos, a Gazdakör elnöke köszönti a tagságot és bejelenti a megállapodást.

Nőnap köszöntés